Στην υπόθεση 124/81,

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, εκπροσωπούμενη από τον Rolf Wägenbaur, επικουρούμενο από τον Peter Oliver, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Oreste Montalto, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από

την ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, εκπροσωπούμενη από τον G. Guillaume, διευθυντή νομικών υποθέσεων του υπουργείου εξωτερικών σχέσεων, επικουρούμενο από τον A. Carnelutti, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της,

παρεμβαίνουσα,

κατά

ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ, εκπροσωπούμενου από την G. Dagtoglou, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία του,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ, υποβάλλοντας τις εισαγωγές γάλακτος και ανθογάλακτος UHT σε μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος με ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, P. Pescatore, A. O'Keeffe και U. Everling, προέδρους τμήματος, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans, O. Due και Y. Galmot, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. VerLoren van Themaat
γραμματέας: P. Heim

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά, η εξέλιξη της διαδικασίας, τα αιτήματα, οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων έχουν συνοπτικά ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Το επίδικο προϊόν

Η νομοθεσία που εφαρμόζεται στην Αγγλία, στην Ουαλία και στη Σκοτία επιφυλάσσει το χαρακτηρισμό «πολύ υψηλής θερμοκρασίας» («Ultra Heat Treated», στο εξής: UHT) στο γάλα που «διατηρήθηκε σε θερμοκρασία όχι κατώτερη των 132,2° Κελσίου επί ένα δευτερόλεπτο τουλάχιστον» (κανονιστικές αποφάσεις περί γάλακτος (ειδικοί χαρακτηρισμοί) 1977, παράρτημα 2, μέρος IV (A) (1)· τροποποιητική απόφαση του 1966 περί γάλακτος (ειδικοί χαρακτηρισμοί (Σκοτία), παράρτημα 1, μέρος III (A) (1) και κανονιστικές αποφάσεις 1980 περί γάλακτος (ειδικοί χαρακτηρισμοί) S 168 Σκοτία, παράρτημα III, μέρος III (A) (1)).

Το γάλα που έχει υποστεί την επεξεργασία UHT παρουσιάζει ως ουσιώδες χαρακτηριστικό ότι μπορεί να διατηρηθεί πολλούς μήνες σε θερμοκρασία δωματίου υπό την προϋπόθεση ότι έχει τεθεί, αμέσως μετά την επεξεργασία και χωρίς να εκτεθεί στον αέρα, σε συσκευασία αεροστεγή, απρόσβλητη από το φως και από τα βακτηρίδια.

Το ανθόγαλα μπορεί να υποβληθεί στην ίδια επεξεργασία.

Η μέθοδος επεξεργασίας UHT χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, σε πολλά κράτη μέλη της Κοινότητας, σύμφωνα με κανόνες, αν όχι πανομοιότυπους τουλάχιστον παρόμοιους.

2. Η επίδικη νομοθεσία

Η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου, που εφαρμόζεται στην εισαγωγή, στη συσκευασία και στη διάθεση στο εμπόριο του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων έχει ως εξής:

Α — Όσον αφορά την εισαγωγή

α) Νομοθεσία που εφαρμόζεται στην *Αγγλία,* στην *Ουαλία* και στη *Σκοτία:*

Το άρθρο 4 του Importation of Animal Products and Poultry Products Order (αποφάσεως του 1980 περί της εισαγωγής ζωικών προϊόντων και πουλερικών S.I. 1980 αριθ. 14) απαγορεύει την εκφόρτωση ζωικών προϊόντων στην Αγγλία, στην Ουαλία ή στη Σκοτία σε όσους δεν είναι κάτοχοι γενικής ή ειδικής άδειας που χορηγεί ο αρμόδιος υπουργός. Σύμφωνα με το άρθρο 3 ο όρος «ζωικό προϊόν» κατά την έννοια της αποφάσεως αυτής καλύπτει «οτιδήποτε προέρχεται ... από ζωντανό ή νεκρό ζώο».

Το άρθρο 4, παράγραφος 5, εξαιρεί από τους όρους αυτούς τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα της αποφάσεως αυτής. Ο πίνακας αυτός δεν περιλαμβάνει ούτε το γάλα UHT ούτε το ανθόγαλα UHT.

Επομένως, οι εισαγωγές γάλακτος UHT και ανθογάλακτος UHT υπόκεινται στη χορήγηση της άδειας που απαιτείται από την εν λόγω απόφαση.

β) Η νομοθεσία που εφαρμόζεται στη *Βόρεια Ιρλανδία:*

Στη Βόρεια Ιρλανδία ισχύουν διατάξεις παρόμοιες με τις περιγραφόμενες στην προηγούμενη παράγραφο, δυνάμει των συνδυασμένων διατάξεων του Landing of Carcases and Animal Products Order (Northern Ireland) αποφάσεως περί εκφορτώσεως σφαγίων και ζωικών προϊόντων (Βόρειος Ιρλανδία) του 1970 (S.I. 1970, αριθ. 145) και της τροποποιητικής αποφάσεως περί

εκφορτώσεως σφαγίων και ζωικών προϊόντων (Βόρειος Ιρλανδία) του 1972 (S.I. 1972, αριθ. 113).

Πρέπει πάντως, να σημειωθεί ότι τα προϊόντα που κατάγονται και εισάγονται απευθείας από την Ιρλανδία (Eire) δεν καλύπτονται, δυνάμει του άρθρου 5 της αποφάσεως του 1970, από τις αποφάσεις αυτές του 1970 και 1972 περί της εκφορτώσεως σφαγίων και ζωικών προϊόντων.

Με την επιφύλαξη αυτής της εξαιρέσεως, η τροποποιητική απόφαση του 1972 έχει ως αποτέλεσμα να υποβάλλει στο σύστημα της άδειας όλα τα «γαλακτοκομικά προϊόντα» εκτός από «το βούτυρο, το τυρί, το γιαούρτι, το αποστειρωμένο ή το εβαπορέ γάλα και το ανθόγαλα σε κυτία».

Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι ούτε το γάλα ούτε το ανθόγαλα που έχουν υποβληθεί στην επεξεργασία UHT μπορούν να εισαχθούν στη Βόρεια Ιρλανδία χωρίς άδεια εισαγωγής, εκτός αν έχουν παραχθεί στο έδαφος της Ιρλανδίας.

Β — Όσον αφορά τη συσκευασία

α) Νομοθεσία που εφαρμόζεται στην *Αγγλία* και στην *Ουαλία:*

Το άρθρο 30, παράγραφος 2, των Milk and Dairies (General) Regulations 1959 (γενικών κανονιστικών αποφάσεων περί γάλακτος και γαλακτοκομείων) (S.I. 1959, αριθ. 277), όπως τροποποιήθηκε από το Milk and Dairies (General) (Amendment) Regulations 1977 (τροποποιητικές κανονιστικές αποφάσεις) (S.I. 1977, αριθ. 171) προβλέπει τα εξής:

«Εκτός από την περίπτωση όπου το ανθόγαλα εισάγεται και παραδίδεται στους καταναλωτές συσκευασμένο σε φιάλες ή χαρτοκιβώτια, οποιοσδήποτε προτίθεται να παραδώσει γάλα στην κατανάλωση οφείλει να φροντίσει ώστε οι φιάλες ή τα χαρτοκιβώτια να γεμίζονται και να σφραγίζονται σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις . . .»

Ο όρος «εγκεκριμένες εγκαταστάσεις» σημαίνει τις εγκαταστάσεις που έχουν εγκριθεί από μία τοπική αρχή δυνάμει του μέρους ΙΙΙ της ανωτέρω ρυθμίσεως του 1959. Μια τοπική αρχή μπορεί να εγκρίνει, για το σκοπό αυτό, μόνο εγκαταστάσεις που βρίσκονται στη δική της περιφέρεια (άρθρο 8 της ρυθμίσεως του 1959). Δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 4, απαγορεύεται η διανομή γάλακτος χωρίς την έγκριση αυτή.

Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι το γάλα (σε φυσική κατάσταση ή αποστειρωμένο) που παράγεται σε ένα άλλο κράτος μέλος δεν μπορεί να διοχετευθεί στην κατανάλωση στη Μεγάλη Βρετανία ή στην Ουαλία, αν δεν έχει συσκευαστεί στα εδάφη αυτά. Όσον αφορά το γάλα UHT, η υποχρέωση επανασυσκευασίας συνεπάγεται νέα επεξεργασία, λόγω της ίδιας της φύσεως της μεθόδου.

β) Νομοθεσία που εφαρμόζεται στη *Σκοτία:*

Το Milk (Special Designations) (Scotland) Order 1980 (απόφαση περί γάλακτος, ειδικές διατάξεις), (S.I. 1980, αριθ. 1866) απαγορεύει «την επεξεργασία του γάλακτος με τη μέθοδο πολύ υψηλής θερμοκρασίας σε μη εγκεκριμένες εγκαταστάσεις».

Οι άδειες εκδίδονται από την τοπική αρχή της περιφέρειας, στην οποία βρίσκονται οι εγκαταστάσεις αυτές (άρθρο 3, παράγραφος 3, της ανωτέρω αποφάσεως).

γ) Μέχρι το 1981 δεν υπήρχε στη Βόρειο Ιρλανδία ρύθμιση σχετική με τη συσκευασία του γάλακτος UHT, δεδομένου ότι η πώληση του γάλακτος αυτού απαγορευόταν σ' αυτή τη χώρα. Από το 1981 η συσκευασία του γάλακτος UHT στη Βόρειο Ιρλανδία διέπεται από το άρθρο 27 των Milk Regulations (Northern Ireland) 1981 (κανονιστικές αποφάσεις περί γάλακτος — Βόρειος Ιρλανδία) (S.R. 1981, αριθ. 234).

Γ — Ως προς την πώληση

α) Νομοθεσία που εφαρμόζεται στην *Αγγλία* και στην *Ουαλία:*

Τα άρθρα 35 ώς 37 του Food and Drugs Act 1955, (νόμου περί τροφίμων και φαρμακευτικών προϊόντων), σε συνδυασμό με τις

Milk (Special Designations) Regulations 1977 (κανονιστικές αποφάσεις περί γάλακτος) (S.I. 1977, αριθ. 1033), απαγορεύουν την πώληση γάλακτος για κατανάλωση από ανθρώπους, εκτός της πωλήσεως σε κέντρα χωρίς «άδεια διανομής».

Δυνάμει του άρθρου 13 της ρυθμίσεως περί γάλακτος του 1977 οι άδειες διανομής χορηγούνται μόνο (εκτός από εξαιρέσεις που δεν αφορούν την προκειμένη υπόθεση) από την τοπική αρχή της περιφέρειας, στην οποία βρίσκονται οι εγκαταστάσεις, στις οποίες το γάλα υποβάλλεται σε επεξεργασία ή από τις οποίες διατίθεται για πώληση. Δυνάμει του άρθρου 6 οι άδειες υπόκεινται στους γενικούς όρους που προβλέπονται στο παράρτημα 1 της ρυθμίσεως αυτής και (όσον αφορά το γάλα UHT) στο μέρος IV του παραρτήματος 2. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παραρτήματος 1 ο κάτοχος της άδειας οφείλει να τηρεί όλες τις σχετικές διατάξεις κάθε ρυθμίσεως περί γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων, περιλαμβανομένης και της ανωτέρω απαιτήσεως, ότι δηλαδή τα δοχεία πρέπει να γεμίζονται και να σφραγίζονται σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις. Περαιτέρω, η παράγραφος 5 (1) του μέρους IV του παραρτήματος 2 της εν λόγω ρυθμίσεως προβλέπει ότι τα δοχεία πρέπει να γεμίζονται και να σφραγίζονται σ' αυτές τις ίδιες τις εγκαταστάσεις, στις οποίες έγινε η επεξεργασία.

6) Νομοθεσία που εφαρμόζεται στη *Βόρειο Ιρλανδία:*

Μέχρι τη θέσπιση της ρυθμίσεως του 1981, που αναλύεται κατωτέρω, η πώληση γάλακτος και ανθογάλακτος UHT, είτε εγχωρίων είτε εισαγομένων, απαγορευόταν δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 10 του Agriculture (Miscellaneous Provisions) Act (Northern Ireland) 1967 (νόμου περί γεωργίας) σε συνδυασμό με τις Milk Regulations (κανονιστικές αποφάσεις περί γάλακτος (Northern Ireland) του 1963 (S.I. 1963, αριθ. 44), όπως τροποποιήθηκε το 1973.

Σύμφωνα με τις Milk Regulations (Northern Ireland) του 1981 (S.R. 1981, αριθ. 234) η πώληση γάλακτος UHT επιτρέπεται εφόσον το γάλα αυτό έχει παρασκευαστεί, σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες, από γάλα παραγωγής Βορείου Ιρλανδίας.

Ομοίως, δυνάμει των Marketing of Milk Products (Amendments) Regulations (κανονιστικών αποφάσεων περί πωλήσεως του γάλακτος) (Northern Ireland) 1981 (S.R. 1981, αριθ. 233) η πώληση ανθογάλακτος UHT επιτρέπεται εφόσον το ανθόγαλα έχει παρασκευαστεί συμφωνα με τους σχετικούς κανόνες σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις στη Βόρεια Ιρλανδία.

γ) Νομοθεσία που εφαρμόζεται στη *Σκοτία:*

Στη Σκοτία η πώληση γάλακτος UHT διέπεται από ιδιαίτερη νομοθεσία παρόμοια με την εφαρμοζόμενη στην Αγγλία και στην Ουαλία.

Εν συμπεράσματι, από το συνδυασμό όλων των διατάξεων που αναλύονται ανωτέρω, προκύπτουν συνοπτικά τα εξής:

Το γάλα και το ανθόγαλα UHT μπορούν να εισαχθούν στην *Αγγλία, Ουαλία, Βόρειο Ιρλανδία* και *Σκοτία* μόνο με έγκριση από τον αρμόδιο υπουργό μέσω άδειας εισαγωγής. Η ρύθμιση αυτή δεν εφαρμόζεται πάντως στο γάλα και ανθόγαλα UHT που προέρχονται απευθείας από την Ιρλανδία και εισάγονται στη Βόρειο Ιρλανδία.

Το γάλα UHT (εγχώριο ή εισαγόμενο) μπορεί *να διατεθεί στο εμπόριο* στην *Αγγλία, Ουαλία* και *Σκοτία* μόνο από εγκεκριμένα γαλακτοκομεία ή από πωλητές που έχουν άδεια διανομής. Η άδεια αυτή συνεπάγεται την υποχρέωση για τον επιχειρηματία, να συσκευάσει ή, σε περίπτωση εισαγωγής, να συσκευάσει και πάλι, άρα να υποβάλει σε νέα επεξεργασία, το γάλα, σε γαλακτοκομείο εγκεκριμένο από την τοπική αρχή.

Το γάλα και το ανθόγαλα UHT, των οποίων η πώληση απαγορευόταν εντελώς στη Βόρεια Ιρλανδία μέχρι τη θέσπιση των Milk Regulations (Northern Ireland) 1981 (S.R. 1981, αριθ. 234) μπορούν τώρα να διατεθούν προς πώληση στη *Βόρεια Ιρλανδία* μόνο αν έχουν παραχθεί, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ισχύουν σ' αυτή την επαρχία, σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις.

3. Διαδικασία

1. Με έγγραφο της *17ης Μαρτίου 1980* (αριθ. SG(80) D/3476) η Επιτροπή ζήτησε από την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να της υποβάλει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 169 της συνθήκης ΕΟΚ, εντός 30 ημερών από της παραλαβής του εγγράφου, τις παρατηρήσεις της όσον αφορά την οργάνωση των εισαγωγών και της πωλήσεως γάλακτος UHT που έχει παραχθεί σε άλλα κράτη μέλη. Στο έγγραφο αυτό, η Επιτροπή θεωρούσε ότι «οι κανόνες, των οποίων συνεχίζεται η εφαρμογή επί του γάλακτος UHT που εισάγεται στο Ηνωμένο Βασίλειο (και, κατά αναλογία, επί του ανθογάλακτος UHT στη Βόρειο Ιρλανδία) είναι ... υπερβολικοί και δυσανάλογοι προς ό,τι κανονικά δικαιολογείται, δυνάμει του άρθρου 36 ΕΟΚ, από τη μέριμνα της προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων». Η Επιτροπή διαπίστωσε ... «άρα επίσημα ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη, εν προκειμένω, τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ» (έγγραφο της Επιτροπής σ. 5, τελευταία παράγραφος).

2. Με απάντηση της *30ής Απριλίου 1980,* που απηύθυνε προς την Επιτροπή η Μόνιμη Αντιπροσωπεία του Ηνωμένου Βασιλείου, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ανέφερε στην ουσία ότι αν και η μέθοδος UHT, όταν εφαρμόζεται ορθά, μάλλον μειώνει στο ελάχιστο τους κινδύνους για την υγεία, τα επίδικα μέτρα δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων.

3. Με το έγγραφο SG(80) D/13285 της 12ης Νοεμβρίου 1980, η Επιτροπή απηύθυνε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία του Ηνωμένου Βασιλείου την αιτιολογημένη γνώμη της *7ης Νοεμβρίου 1980.*

4. Με έγγραφο της *12ης Ιανουαρίου 1981,* η Μόνιμη Αντιπροσωπεία του Ηνωμένου Βασιλείου εδήλωσε και πάλι ότι τα μέτρα δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της υγείας.

5. Επειδή η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί με την αιτιολογημένη γνώμη της 7ης Νοεμβρίου 1980, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει ενώπιον του Δικαστηρίου την παρούσα προσφυγή που πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις *22 Μαΐου 1981.*

6. Με δικόγραφο που κατέθεσε στις *22 Σεπτεμβρίου 1981,* η γαλλική κυβέρνηση ζήτησε να της επιτραπεί να παρέμβει προκειμένου να υποστηρίξει τα αιτήματα της Επιτροπής στην υπόθεση αυτή.

Με διάταξη της 14ης Οκτωβρίου 1981, και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να επιτρέψει αυτή την παρέμβαση.

Η κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας κατέθεσε υπόμνημα στις 31 Ιανουαρίου 1982.

7. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 45 του κανονισμού διαδικασίας, διέταξε τη διεξαγωγή αποδείξεων.

Με έγγραφα της 21ης και της 30ής Ιουλίου 1982, που απηύθυνε η γραμματεία του Δικαστηρίου προς την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και την Επιτροπή κλήθηκαν οι διάδικοι αυτοί να απαντήσουν, πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1982, στις εξής ερωτήσεις:

α) Ερωτήσεις προς το Ηνωμένο Βασίλειο και την Επιτροπή:

Στατιστικά στοιχεία όσον αφορά την παραγωγή γάλακτος και ανθογάλακτος

UHT στα κράτη μέλη και το εμπόριο των προϊόντων αυτών μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών της Κοινότητας.

Στατιστικά στοιχεία όσον αφορά το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η κατανάλωση γάλακτος και ανθογάλακτος UHT σε σχέση με τη συνολική κατανάλωση γαλακτοκομικών προϊόντων στα διάφορα κράτη μέλη της Κοινότητας.

Στατιστικά στοιχεία όσον αφορά το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν αντίστοιχα, στην κατανάλωση γάλακτος και ανθογάλακτος UHT στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι εισαγωγές και η εγχώρια παραγωγή των προϊόντων αυτών (αν είναι δυνατό με χωριστά στοιχεία για καθεμία από τις περιοχές που συνιστούν το Ηνωμένο Βασίλειο, δηλαδή την Αγγλία, την Ουαλία, τη Σκοτία και τη Βόρειο Ιρλανδία και, ενδεχομένως, για τις βρετανικές εξαγωγές των προϊόντων αυτών προς άλλες αγορές εκτός της εθνικής).

6) Ερωτήσεις προς το Ηνωμένο Βασίλειο:

Μπορεί το Ηνωμένο Βασίλειο να διευκρινίσει, βάσει της διακρίσεως που έχει θεσπίσει η Επιτροπή μεταξύ των συστημάτων της «ειδικής άδειας» και της «γενικής ανοικτής άδειας», πώς λειτουργεί το σύστημα των αδειών εισαγωγής γάλακτος UHT που εφαρμόζουν οι οικείες υγειονομικές αρχές;

Συγκεκριμένα, μπορεί η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να διευκρινίσει από ποιες προϋποθέσεις — εκτός από την προσκόμιση υγειονομικών πιστοποιητικών που εκδίδονται στο κράτος μέλος εξαγωγής — εξαρτάται η χορήγηση της άδειας αυτής όπως επίσης και αν το, μετά την εισαγωγή, γάλα UHT υποβάλλεται σε ελέγχους ποιότητας με δειγματοληψία ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο;

Μπορεί η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να παράσχει πληροφορίες στο Δικαστήριο όσον αφορά το σύστημα που έχουν καθορίσει οι οικείες αρχές για την εισαγωγή γάλακτος UHT;

γ) Ερωτήσεις προς την Επιτροπή:

Μπορεί η Επιτροπή να διευκρινίσει, βάσει ποιων κριτηρίων δηλώνει ότι οι ισχύοντες στα διάφορα κράτη μέλη υγειονομικοί κανόνες που αφορούν την επεξεργασία με τη μέθοδο UHT και τη συσκευασία του γάλακτος είναι «παρόμοιοι» ή «τουλάχιστον ισοδύναμοι» με τους ισχύοντες στο Ηνωμένο Βασίλειο;

Μπορεί η Επιτροπή να παράσχει πληροφορίες στο Δικαστήριο όσον αφορά τα συστήματα εισαγωγής γάλακτος UHT που εφαρμόζουν τα άλλα κράτη μέλη;

Μπορεί η Επιτροπή να αναφέρει σε ποιο σημείο έχουν προχωρήσει οι εργασίες όσον αφορά «τις προτάσεις της για οδηγία του Συμβουλίου περί των υγειονομικών προδιαγραφών στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνεται το γάλα που έχει υποστεί θερμική επεξεργασία και προορίζεται για άμεση κατανάλωση από ανθρώπους»;

II — Αιτήματα των διαδίκων

Η *Επιτροπή* ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να αναγνωρίσει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 ΕΟΚ, υποβάλλοντας τις εισαγωγές γάλακτος και ανθογάλακτος UHT στους αναφερθέντες περιορισμούς και απαγορεύσεις·

2) να καταδικάσει την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου στα δικαστικά έξοδα.

Η *κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου* δεν διετύπωσε συγκεκριμένα αιτήματα. Στο τέλος του υπομνήματός της, αναφέρει ότι «αφού δεν έχει πρακτικά μέσα για να πεισθεί ως προς το πρόσφορο των μεθόδων» ... που έχουν υιοθετηθεί στα άλλα κράτη μέλη για τον έλεγχο της παραγωγής και της πωλήσεως γάλακτος ... «θεωρεί ότι έχει την υποχρέωση, έναντι του κοινού στο

Ηνωμένο Βασίλειο, χάριν της προστασίας της υγείας τών ζώων, της δημόσιας υγείας και της προστασίας των καταναλωτών, εν αναμονή της θεσπίσεως συμφωνηθέντων κοινοτικών μέτρων, να διατηρήσει το δικό της σύστημα ελέγχου. Για τους λόγους αυτούς, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου προβάλλει ότι αυτός ο τρόπος ενεργείας είναι δικαιολογημένος δυνάμει της συνθήκης».

Η *κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας* ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να κάνει δεκτά τα αιτήματα της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων·

2) να κρίνει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη συνθήκη, θεσπίζοντας και διατηρώντας σε ισχύ όλα τα νομοθετικά κείμενα, όπως έχουν τροποποιηθεί, που αναφέρει η Επιτροπή·

3) να καταδικάσει το Ηνωμένο Βασίλειο στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων και των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η παρεμβαίνουσα.

III — Περίληψη των ισχυρισμών και επιχειρημάτων των διαδίκων

1. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το σύνολο των κανόνων που θέσπισε το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της εισαγωγής γάλακτος UHT στο έδαφός του.

1. Όσον αφορά το χαρακτηρισμό των μέτρων αυτών σε σχέση με το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ, η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτές οι διατάξεις συνιστούν, ως μέτρα αποτελέσματος ισοδύναμου με ποσοτικούς περιορισμούς εμπόδιο που απαγορεύεται από το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή προβάλλει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου στην απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1976 (Donckerwolcke 41/76, ECR σ. 1921) η διατήρηση της απαιτήσεως, έστω και καθαρά τυπικής, άδειας εισαγωγής στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου, όπως η άδεια που απαιτείται εν προκειμένω για το γάλα, εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 30.

Επί πλέον, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το γεγονός ότι οι απαιτήσεις όσον αφορά την εμπορία (συσκευασία και πώληση) κατά τα φαινόμενα δεν δημιουργούν διακρίσεις, δεν εξαιρεί με κανένα τρόπο τα μέτρα αυτά από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 ΕΟΚ. Ως προς το σημείο αυτό, η Επιτροπή στηρίζει τα επιχειρήματά της στην απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Φεβρουαρίου 1979 (Rewe, 120/78, ECR σ. 649).

2. Όσον αφορά το αν τα μέτρα αυτά δικαιολογούνται βάσει του άρθρου 36 ΕΟΚ, η Επιτροπή διακρίνει μεταξύ δύο περιπτώσεων, της περιπτώσεως των «ανοικτών γενικών αδειών», αφενός, και «ειδικών αδειών», αφετέρου.

α) Με τον όρο «ανοικτές γενικές άδειες», η Επιτροπή αντιλαμβάνεται την περίπτωση, κατά την οποία η αρμόδια βρετανική αρχή απαιτεί, για την εισαγωγή ορισμένης κατηγορίας προϊόντων, μια «άδεια» η οποία, στην πράξη, λαμβάνει τη μορφή δημοσιεύσεως γνωστοποιήσεως που καθορίζει κατά τρόπο απρόσωπο τους όρους που διέπουν τις εισαγωγές. Στην περίπτωση αυτή, αν πληρούνται αυτοί οι όροι, οι επιχειρηματίες μπορούν να εισαγάγουν τα προϊόντα που επιθυμούν, χωρίς να απαιτείται να ζητήσουν άδεια για κάθε επί μέρους εισαγωγή («ειδική άδεια»). Ελλείψει εναρμονίσεως των υγειονομικών κανόνων, το σύστημα αυτό πρέπει, κατά τη γνώμη της Επιτροπής, να θεωρηθεί αντίθετο προς το άρθρο 30 της συνθήκης, πλην όμως δικαιολογημένο χάριν της προστασίας της υγείας των ζώων βάσει του άρθρου 36 εάν:

— έχει δημοσιευτεί·

— αφορά όλους τους ενδεχόμενους εισαγωγείς του συγκεκριμένου προϊόντος·

— δεν απαιτεί να λαμβάνουν περαιτέρω έγκριση ή άδεια οι επιχειρηματίες που πληρούν τις καθορισμένες προϋποθέσεις·

— αποδεικνύεται ότι το σύστημα αυτό δεν είναι ούτε υπερβολικό ούτε αυθαίρετο και, επομένως, δικαιολογείται βάσει του άρθρου 36.

6) Αντιθέτως, το σύστημα των «ειδικών αδειών» — στο πλαίσιο του οποίου όλοι οι επιχειρηματίες οφείλουν να ζητούν τη χορήγηση άδειας ή έγκρίσεως για κάθε εισαγωγή — συνεπάγεται από τη φύση του περιττές καθυστερήσεις από την πλευρά του κράτους μέλους εισαγωγής και, επομένως, δεν δικαιολογείται βάσει του άρθρου 36. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι ένα τέτοιο σύστημα «ειδικών αδειών» δεν εγγυάται την προστασία της υγείας περισσότερο από το σύστημα της «ανοικτής γενικής άδειας».

Πράγματι, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου θα μπορούσαν κάλλιστα να συγκεντρώσουν σ' ένα κεντρικό σημείο τις αναγκαίες για την προστασία της δημόσιας υγείας πληροφορίες που συλλέγονται μέσω των πιστοποιητικών υγείας, τα οποία συνοδεύουν κάθε εισαγόμενη παρτίδα. Πράγματι, οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου, που έχουν την ευχέρεια να καθορίσουν το περιεχόμενο των πιστοποιητικών αυτών (υπό τον όρο ότι τα απαιτούμενα στοιχεία αφορούν μόνο τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της παραγωγής, της επεξεργασίας και της διανομής του γάλακτος) θα μπορούσαν, χάρις στην επεξεργασία των στοιχείων που έχουν συγκεντρωθεί να παρακολουθήσουν και, ενδεχομένως, να αποσύρουν από την αγορά, κάθε παρτίδα εισαγομένου γάλακτος που είναι ύποπτη από υγειονομικής απόψεως. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή θεωρεί αστήρικτο το επιχείρημα του Ηνωμένου Βασιλείου, ότι δηλαδή οι ατομικές ή «ειδικές» άδειες είναι αναγκαίες για το γρήγορο εντοπισμό, μετά την εισαγωγή, του γάλακτος που προέρχεται από μολυσμένη περιοχή.

Στηριζόμενη στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 20ής Μαΐου 1976 (De Peijper 104/75, ECR σ. 613) και της 8ης Νοεμβρίου 1979 (Denkavit, 251/78, ECR σ. 3369), η Επιτροπή θεωρεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν μπορεί, για λόγους απλοποιήσεως των διοικητικών διαδικασιών, να επιβάλει στους εισαγωγείς όρους που είναι περιοριστικοί περισσότερο από το αναγκαίο και ότι οι βρετανικές αρχές θα μπορούσαν να επιτύχουν το θεμιτό στόχο της προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων καταφεύγοντας σε μέτρα λιγότερο περιοριστικά της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Σχετικώς, η Επιτροπή εξετάζει τη δυνατότητα των βρετανικών αρχών να διενεργούν ελέγχους στα κέντρα παραγωγής γάλακτος UHT που είναι εγκατεστημένα στα άλλα κράτη μέλη και επιθυμούν να κάνουν εξαγωγές προς το Ηνωμένο Βασίλειο, τηρώντας τους ισχύοντες σ' αυτό το κράτος μέλος κανόνες. Η Επιτροπή τονίζει ότι διενεργούνται τέτοιοι έλεγχοι από βρετανούς κτηνίατρους (ιδίως στην Αργεντινή) στα σφαγεία και στις εγκαταστάσεις συσκευασίας κρεάτων που προορίζονται για τη βρετανική αγορά. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή πιστεύει ότι ένα σύστημα εισαγωγής που προβλέπει τη χορήγηση υγειονομικών πιστοποιητικών που εκδίδονται, ενδεχομένως, κατόπιν επιθεωρήσεως των εγκαταστάσεων παραγωγής, από τους αντιπροσώπους των βρετανικών αρχών, θα προσέφερε όλες τις αναγκαίες εγγυήσεις χωρίς να επηρεάζει κατά τρόπο δυσανάλογο την ελευθερία των ανταλλαγών. Επί πλέον η Επιτροπή τονίζει ότι το σύστημα αυτό θα μπορούσε να συμπληρωθεί με δειγματοληπτικούς ελέγχους των εισαγομένων παρτίδων.

3. Εκτός από την περίπτωση, που περιγράφεται πιο πάνω, όπου απαιτείται «ανοικτή γενική άδεια», η Επιτροπή θεωρεί ότι τα

βρετανικά μέτρα δεν δικαιολογούνται ούτε από λόγους προστασίας της υγείας των ζώων, ούτε της υγείας των ανθρώπων ούτε, τέλος, της προστασίας του καταναλωτή.

α) Η προστασία της υγείας των ζώων στη Βρετανία μπορεί να εξασφαλιστεί από τη στιγμή που οι βρετανικές αρχές έχουν τη βεβαιότητα ότι το εισαγόμενο γάλα προέρχεται από ζώνη παραγωγής όπου δεν υπάρχουν λοιμώδεις νόσοι ή τουλάχιστον από ζώνη όπου έχει τεθεί υπό έλεγχο τυχόν λοιμός. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή τονίζει ότι η απαίτηση ενός υγειονομικού πιστοποιητικού από τη χώρα εξαγωγής που συνοδεύει τις εισαγόμενες παρτίδες, σε συνδυασμό με ένα σύστημα συγκεντρώσεως και επεξεργασίας των πληροφοριών αυτών, θα επέτρεπε στο Ηνωμένο Βασίλειο να ελέγχει τα εισαγόμενα προϊόντα που παρουσιάζουν κάποιο κίνδυνο και, ενδεχομένως, να απαγορεύει την εισαγωγή ή την πώληση γάλακτος που προέρχεται από ύποπτες περιοχές.

Η Επιτροπή πιστεύει ότι ένα τέτοιο σύστημα αποδεικνύεται ικανοποιητικό σ' όλα τα κράτη μέλη που το εφαρμόζουν και αναφέρει ότι, αντίθετα με όσα υποστηρίζει το Ηνωμένο Βασίλειο, ούτε το Βέλγιο ούτε η Δανία εφαρμόζουν συστήματα αδειών εισαγωγής. Επομένως, μόνο το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία υποβάλλουν τις εισαγωγές γάλακτος σε ένα καθεστώς τόσο περιοριστικό όσο το επίδικο, σχετικώς δε η Επιτροπή διευκρινίζει ότι προς το παρόν εξετάζεται το ενδεχόμενο ασκήσεως προσφυγής κατά της Ιρλανδίας.

β) Ούτε η προστασία της ανθρώπινης υγείας απαιτεί την εφαρμογή ενός συστήματος τόσο περιοριστικού όσο αυτό που ισχύει στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Επιτροπή επιμένει στο ότι τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την προστασία της δημόσιας υγείας δεν μπορούν να εκτιμηθούν αφηρημένα, αλλά πρέπει, αντιθέτως, να εξετάζονται στο συγκεκριμένο τους πλαίσιο. Έτσι, η Επιτροπή πιστεύει ότι, λόγω των υγειονομικών προφυλάξεων που λαμβάνονται στα διάφορα κράτη μέλη, το γάλα «πολύ απέχει από το να αποτελεί μείζονα πηγή ασθενειών για τον άνθρωπο». Διευκρινίζει ότι απ' όσα γνωρίζει, η περίπτωση που αναφέρει το Ηνωμένο Βασίλειο δηλητηριάσεως ανθρώπων από την ύπαρξη εντεροτοξινών σε γάλα UHT που είχε τεθεί στο εμπόριο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αποτελεί «μια από τις σπανιότατες περιπτώσεις ασθένειας, αν όχι τη μόνη που προκλήθηκε ποτέ από γάλα UHT». Σχετικώς, υπογραμμίζει ότι μια δεύτερη επεξεργασία UHT, όπως απαιτούν οι βρετανικές αρχές, δεν θα είχε καταστρέψει τις εντεροτοξίνες που προκάλεσαν την ασθένεια αυτή.

Για το λόγο αυτό η Επιτροπή πιστεύει ότι δεν μπορούν να εφαρμοστούν τα ίδια κριτήρια όσον αφορά την προστασία της δημόσιας υγείας, σ' ένα προϊόν όπως το γάλα, αφενός, — που είναι ευρείας καταναλώσεως και παρουσιάζει σαφώς καθορισμένες ιδιότητες — και, αφετέρου, σε εντελώς νέα και εν μέρει μόνο δοκιμασμένα προϊόντα, όπως τα παρασιτοκτόνα και τα χημικά συντηρητικά που αποτελούν το αντικείμενο των αποφάσεων του Δικαστηρίου της 5ης Φεβρουαρίου 1981 (Officier van Justitie κατά Koninklijke Kaasfabriek Eyssen B.V., υπόθ. 53/80, Συλλογή 1981, σ. 409) και της 17ης Δεκεμβρίου 1981 (Openbaar Ministerie κατά Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten B.V., υπόθ. 272/80, Συλλογή 1981, σ. 3277). Η Επιτροπή δεν δέχεται αυτή τη σύγκριση που κάνει το Ηνωμένο Βασίλειο για να αποδείξει το νόμιμο των περιοριστικών του μέτρων,

μεταξύ άλλων λόγων επειδή η παραγωγή και η πώληση των χημικών ουσιών για τις οποίες επρόκειτο στις υποθέσεις αυτές, απαγορεύονταν τελείως στο έδαφος των ενδιαφερομένων κρατών μελών, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

Η Επιτροπή τονίζει ότι όπως προκύπτει από τις στατιστικές όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο, επί σειρά ετών, το εμπόριο γάλακτος UHT διενεργείται σε μεγάλη κλίμακα μεταξύ όλων των κρατών μελών της Κοινότητας, εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου, χωρίς να έχει αναφερθεί στην Επιτροπή κανένα υγειονομικό πρόβλημα, τη στιγμή μάλιστα που ορισμένα κράτη μέλη, γνωστά για τον υψηλό βαθμό υγειονομικής προστασίας που εφαρμόζουν — ιδίως οι Κάτω Χώρες και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας — ακολουθούν μια πολύ φιλελεύθερη πολιτική στον τομέα των εισαγωγών αυτών των προϊόντων.

Σχετικώς, η Επιτροπή τονίζει ότι κανένα σύστημα προστατευτικών μέτρων δεν παρέχει απόλυτη ασφάλεια, ότι οι κίνδυνοι, που επικαλείται το Ηνωμένο Βασίλειο για να δικαιολογήσει την περιοριστική των εισαγωγών πολιτική του, υπάρχουν, το ίδιο οξείς, και στο δικό του έδαφος και, τέλος, ότι οι ισχύοντες στα διάφορα κράτη μέλη υγειονομικοί κανόνες είναι παρόμοιοι ή τουλάχιστον ισοδύναμοι με αυτούς που επιβάλλονται μέσα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Επί πλέον, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, έχει αποδειχθεί επιστημονικώς ότι η δεύτερη επεξεργασία UHT του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων είναι άνευ αποτελέσματος — άρα περιττή — επί των επικίνδυνων ουσιών που άντεξαν στην πρώτη επεξεργασία, ενώ οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου στηρίζονται κυρίως σ' αυτήν ακριβώς την απαίτηση της δεύτερης επεξεργασίας, για να εξασφαλίσουν την προστασία της δημόσιας υγείας. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή θεωρεί ότι τα μέτρα που θέσπισε το Ηνωμένο Βασίλειο είναι δυσανάλογα προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Για να στηρίξει το επιχείρημα αυτό η Επιτροπή παρατηρεί:

— Το ανθόγαλα UHT και το αρωματισμένο γάλα UHT μπορούν ακόμα να τεθούν ελεύθερα στο εμπόριο, μετά την εισαγωγή, σε ορισμένα μέρη του βρετανικού εδάφους ενώ τα προϊόντα αυτά, όπως αναγνωρίζει το ίδιο το Ηνωμένο Βασίλειο, παρουσιάζουν τον ίδιο κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, αν και η κατανάλωσή τους είναι μικρότερη. Στο σημείο αυτό, η Επιτροπή «λυπάται βαθιά» που το Ηνωμένο Βασίλειο δεν θεώρησε σκόπιμο να περιμένει την έκβαση της προκειμένης δίκης, πριν κινήσει τη διαδικασία διαβουλεύσεων για την επέκταση, στα προϊόντα αυτά, όλων των περιοριστικών μέτρων που εφαρμόζονται στις εισαγωγές γάλακτος (έγγραφο του υπουργού γεωργίας προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, της 9ης Οκτωβρίου 1981). Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, αν τα μελετώμενα μέτρα, με τα οποία σκοπείται να υποβληθεί η εμπορία ανθογάλακτος και αρωματισμένου γάλακτος στην υποχρέωση νέας επεξεργασίας UHT στο βρετανικό έδαφος, θεσπιστούν τελικά, θα αναγκαστεί πιθανώς να κινήσει κατά του Ηνωμένου Βασιλείου νέα διαδικασία περί παραβάσεως για το συγκεκριμένο αυτό λόγο.

— Εξάλλου, το σύστημα της άδειας εισαγωγής για κάθε εισαγωγή γάλακτος UHT στο βρετανικό έδαφος δεν επιτρέπει στις υγειονομικές αρχές να βεβαιωθούν για το μη παθογόνο χαρακτήρα του γάλακτος που προορίζεται να διατεθεί στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Πράγματι, η Επιτροπή παρατηρεί, αφενός, ότι κανένας υγειονομικός έλεγχος δεν γίνεται από βρετανούς επιθεωρητές στο ή στα κράτη μέλη εξαγωγής και, αφετέρου, ότι ο έλεγχος δεν

μπορεί να γίνει στο ίδιο το βρετανικό έδαφος, αφού τα προϊόντα για τα οποία πρόκειται δεν έχουν ακόμα εκφορτωθεί σ' αυτό. Επομένως, η Επιτροπή διερωτάται αν είναι αντικειμενικά τα κριτήρια που χρησιμοποιούν οι βρετανικές αρχές για τη χορήγηση των αδειών αυτών και υπογραμμίζει ότι, αν το πραγματικό κριτήριο είναι η μόλυνση ή όχι της ζώνης παραγωγής, η απαίτηση προηγούμενης άδειας δεν δικαιολογείται και μπορεί εύκολα να αντικατασταθεί από το σύστημα των εγγράφων εξαγωγής που περιγράφονται πιο πάνω.

— Τέλος το Ηνωμένο Βασίλειο, για να δικαιολογήσει το σύστημά του, δεν επικαλέστηκε την εκδήλωση ασθενειών συνδεομένων με τις εισαγωγές γαλακτοκομικών προϊόντων.

Τελειώνοντας την ανάπτυξή της στο θέμα της προστασίας της δημόσιας υγείας, η Επιτροπή επικαλείται τη νομολογία του Δικαστηρίου στις αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 1979 (Denkavit, ανωτέρω, και της 7ης Απριλίου 1981 (N.V. United Foods και PVBA Aug. van den Abeele κατά Βελγικού Δημοσίου, 132/80, Συλλογή 1981, σ. 995) σύμφωνα με την οποία το κράτος μέλος εισαγωγής οφείλει, όταν αυτό είναι δυνατό, να δέχεται τα πιστοποιητικά υγείας που εκδίδει το κράτος μέλος εξαγωγής υπό την επιφύλαξη δειγματοληπτικών ελέγχων. Σχετικά, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν μπορεί να δικαιολογήσει την άρνησή του ως προς αυτό το σημείο, επικαλούμενο τις πρατάσεις του γενικού εισαγγελέα Mayras της 14ης Ιουνίου 1979 (Union laitière normande, Union de coopératives agricoles, 244/78, ECR σ. 2685) διότι, κατά τη γνώμη της οι προτάσεις αυτές δεν έγιναν δεκτές στις ανωτέρω αποφάσεις.

γ) Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, η προστασία του καταναλωτή δεν μπορεί να εξεταστεί ανεξάρτητα από το θέμα της δημόσιας υγείας. Επομένως, τα εμπόδια στο εμπόριο που δεν δικαιολογούνται από απόψεως δημοσίας υγείας, δεν μπορούν να ευσταθήσουν μέσω επικλήσεως του σκοπού της προστασίας των καταναλωτών. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι η απαίτηση δεύτερης επεξεργασίας UHT στο βρετανικό έδαφος για την προστασία του καταναλωτή δεν είναι αποτελεσματική και μπορεί να μεταβάλει τον οργανοληπτικό χαρακτήρα του γάλακτος, άρα να βλάψει τους καταναλωτές.

Συμπεραίνοντας η Επιτροπή αναφέρει ότι έχει ως καθήκον να εξασφαλίζει τη διατήρηση και τη βελτίωση εντός της Κοινότητας των συνθηκών διανομής των ειδών διατροφής που συμβιβάζονται με την υγεία των ανθρώπων και των ζώων. Εμμένει στην άποψη ότι τα μέτρα του Ηνωμένου Βασιλείου «περιορίζουν πολύ περισσότερο απ' όσο χρειάζεται» τις εισαγωγές γάλακτος UHT και ότι οι βρετανικές αρχές μπορούν να εξασφαλίσουν την προστασία της δημόσιας υγείας με μέσα λιγότερο περιοριστικά για το εμπόριο και σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου. Προς το σκοπό αυτό, θα αρκούσε να επιβάλει το Ηνωμένο Βασίλειο στους εισαγωγείς την υποχρέωση να προσκομίζουν πιστοποιητικά υγειονομικού κτηνιατρικού ελέγχου που εκδίδει το κράτος μέλος εξαγωγής.

Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη συνθήκη ΕΟΚ, θεσπίζοντας τα επίδικα μέτρα όσον αφορά τις εισαγωγές γάλακτος στο έδαφός του.

2. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου

Όσον αφορά το παραδεκτό της προσφυγής της Επιτροπής:

Το Ηνωμένο Βασίλειο ισχυρίστηκε αρχικά ότι με την προσφυγή της η Επιτροπή ζητούσε από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη

τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της συνθήκης, όσον αφορά τις διατάξεις που εφαρμόζονταν κατά την ημερομηνία ασκήσεως της προσφυγής, δηλαδή την 22α Μαΐου 1981 και που αναφέρονται στην αιτιολογημένη γνώμη της 7ης Νοεμβρίου 1980. Μετά από τις ημερομηνίες αυτές, η νομοθεσία τροποποιήθηκε στη Βόρειο Ιρλανδία, με το Milk Products (Amendment) Regulation 1981 (S.R. 1981 No. 233) και το Milk Regulations (Northern Ireland) 1981 (S.R. 1981 No 234), που καταρτίστηκαν στις 10 Ιουλίου 1981 αλλά τέθηκαν σε ισχύ στις 30 Ιουλίου 1981. Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι της γνώμης, επομένως, ότι τα αιτήματα της προσφυγής όσον αφορά τα νέα αυτά νομοθετικά μέτρα είναι απαράδεκτα. Στην τελική μορφή των αιτημάτων του, το Ηνωμένο Βασίλειο φαίνεται ότι εγκατέλειψε αυτή την ένσταση απαραδέκτου.

Ως προς την ουσία, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αμφισβητεί την παράβαση του άρθρου 30 ΕΟΚ που επικαλείται η Επιτροπή και υποστηρίζει, εν πάση περιπτώσει, ότι τα υγειονομικά μέτρα που αμφισβητεί η Επιτροπή δικαιολογούνται δυνάμει του άρθρου 36 ΕΟΚ.

Η βρετανική κυβέρνηση, αφού ετόνισε την μεγάλη έκταση της καταναλώσεως υγρού γάλακτος στο Ηνωμένο Βασίλειο, (137,1 χλγ. ανά κάτοικο το 1978) αριθμός, τον οποίο υπερβαίνει μόνο η κατανάλωση στην Ιρλανδία και ο οποίος τοποθετεί το Ηνωμένο Βασίλειο στη δεύτερη θέση των καταναλωτών γάλακτος εντός της Κοινότητας — καθώς και την ανάγκη αυστηρών κανόνων υγιεινής λόγω της ευπάθειας στα βακτηρίδια και της ευρείας καταναλώσεως του προϊόντος αυτού, εμμένει στο ότι η ρύθμιση της παραγωγής και της πωλήσεως γάλακτος στο έδαφός της είναι παλαιά και σταθερή.

Κατά τη γνώμη της βρετανικής κυβερνήσεως, η επίδικη νομοθεσία επιδιώκει δύο αντικειμενικούς σκοπούς: την προστασία των ζώων και την προστασία των ανθρώπων.

1. Για να εξασφαλιστεί η προστασία των *ζώων και των κτηνών* στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι αρχές της χώρας αυτής πρέπει να έχουν τη βεβαιότητα ότι δεν εισάγεται στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου κανένα γάλα ή γαλακτοκομικό προϊόν που είναι μολυσμένο (ιδίως από τον ιό του αφθώδους πυρετού) έτσι ώστε να αποκλείεται το γάλα αλλοδαπής προελεύσεως να συνιστά ενδεχόμενο φορέα σοβαρών επιζωοτιών. Προς το σκοπό αυτό η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου στηρίζεται στην απαίτηση ότι δεν μπορεί να εισάγεται γάλα σε φυσική κατάσταση.

Αυτόν το σκοπό εξυπηρετεί η καθιέρωση του συστήματος των αδειών εισαγωγής. Στην πράξη, η άδεια χορηγείται εφόσον το κράτος εξαγωγής είναι σε θέση να βεβαιώσει (ή εφόσον ο εισαγωγέας είναι σε θέση να προσκομίσει πιστοποιητικό που να βεβαιώνει) ότι στη ζώνη παραγωγής του γάλακτος που προορίζεται για εισαγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχει ενσκύψει αφθώδης πυρετός τουλάχιστον από δώδεκα μήνες και ότι το γάλα είναι παστεριωμένο ή έχει υποστεί θερμική επεξεργασία. Αν το γάλα δεν προέρχεται από ζώνη που δεν υπήρχαν ασθένειες από 12 μήνες, γίνεται δεκτό για εισαγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο εφόσον ο εισαγωγέας είναι σε θέση να αποδείξει ότι το γάλα υπέστη επεξεργασία UHT σε 140° C επί τρία δευτερόλεπτα (απαίτηση αυστηρότερη από τη συνήθη επεξεργασία UHT) προκειμένου να εξασφαλιστεί η εξουδετέρωση των ενδεχομένων ιών αφθώδους πυρετού. Η απόλυτη

απαγόρευση εισαγωγής δεν θεωρείται αναγκαία εκτός αν οι βρετανικές αρχές έχουν λόγους να υποψιάζονται ότι η ασθένεια δεν ελέγχεται στη ζώνη παραγωγής.

Κατά τη βρετανική κυβέρνηση, το σύστημα αυτό των ατομικών αδειών εισαγωγής είναι λιγότερο επαχθές απ' ό,τι φαίνεται να πιστεύει η Επιτροπή. Είναι, πράγματι, προς όφελος του εμπορίου το ότι, ελλείψει κοινών προδιαγραφών στις διάφορες χώρες παραγωγής, οι υγειονομικές αρχές της χώρας εξαγωγής οφείλουν να γνωρίζουν τι ακριβώς απαιτείται για την εισαγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο πριν το γάλα φορτωθεί προς μεταφορά.

Επί πλέον, είναι βέβαιο ότι τα ζώα που έχουν προσβληθεί από αφθώδη πυρετό μπορούν να παράγουν μολυσμένο από τον ιό γάλα πριν εμφανιστούν τα εξωτερικά συμπτώματα. Το γάλα που προέρχεται από τα ζώα αυτά, το οποίο έχει υποβληθεί μόνο σε παστερίωση, που ενδεχομένως δεν εξουδετερώνει τον ιό, μπορεί κάλλιστα να βρίσκεται υπό διαμετακόμιση ή να έχει ήδη εισαχθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο πριν διαγνωστεί η ασθένεια στα ζώα, από τα οποία προέρχεται. Είναι, επομένως, ουσιώδες να μπορούν οι βρετανικές υγειονομικές αρχές να εντοπίζουν ανά πάσα στιγμή κάθε φορτίο γάλακτος που έχει ήδη εισαχθεί και μάλιστα το συντομότερο δυνατό. Όμως, μόνο το σύστημα των «ατομικών» ή «ειδικών» αδειών παρέχει την εγγύηση αυτή. Στο πλαίσιο του συστήματος των γενικών ανοικτών αδειών η παρακολούθηση αυτή των εισαγομένων φορτίων είναι δυνατή μόνο εφόσον, αφενός οι τελωνειακές αρχές σε όλα τα σημεία της χώρας εφαρμόζουν ένα σύστημα «αμέσου και συνεχούς» γνωστοποιήσεως προς τις υγειονομικές αρχές για όλες τις εισαγωγές και, αφετέρου οι υγειονομικές αρχές είναι σε θέση να κοινοποιούν σε όλες τις τελωνειακές αρχές υγειονομικά στοιχεία όσον αφορά όλες τις χώρες εξαγωγής έτσι ώστε να μπορούν οι τελωνειακές αρχές να σταματούν σε οποιοδήποτε σημείο εισόδου γάλακτος στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα φορτία που συνοδεύονται από πιστοποιητικά υγείας της χώρας εξαγωγής, τα οποία δεν θεωρούνται πλέον έγκυρα λόγω επιγενομένου εντοπισμού μιας εστίας μολύνσεως. Το σύστημα αυτό θα ήταν πολύπλοκο και δαπανηρό, ενώ συγχρόνως δεν θα προσέφερε απόλυτη εγγύηση από υγειονομικής απόψεως.

Για τους λόγους αυτούς, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου πιστεύει ότι το σύστημα των ατομικών αδειών εισαγωγής είναι το καταλληλότερο και το ασφαλέστερο, λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκομένου σκοπού. Επί πλέον, προσθέτει ότι το σύστημα αυτό αποδείχθηκε αποτελεσματικό κατά την εμφάνιση επιδημίας αφθώδους πυρετού στη Γαλλία το 1981 και στη Δανία σήμερα. Τέλος, τονίζει ότι ουδέποτε της απευθύνθηκαν αιτιάσεις από εισαγωγείς για το ότι το σύστημα είναι βραδύ ή δυσκίνητο. Ειδικότερα, η εταιρεία *Union laitière normande,* προσφεύγουσα στην υπόθεση 244/78 (προαναφερθείσα) είχε λάβει άδεια εισαγωγής χωρίς καμιά δυσκολία. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρατηρεί τέλος, ότι απ' όσα γνωρίζει, και άλλα κράτη μέλη (Ιρλανδία, Δανία και Βέλγιο) εφαρμόζουν ανάλογα συστήματα.

2. Η προστασία της *ανθρώπινης υγείας* απαιτεί να βεβαιώνονται οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου ότι το γάλα που έχει εισαχθεί είναι κατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση, ακριβώς όπως ελέγχουν την ποιότητα της εγχώριας παραγωγής.

Για το σκοπό αυτό, η βρετανική νομοθεσία — που εφαρμόζεται κατά τρόπο ομοιόμορφο στο εισαγόμενο και στο εγχώριο γάλα —, ορίζει ότι το γάλα UHT δεν μπορεί να πωληθεί για ανθρώπινη κατα-

νάλωση παρά μόνο αν έχει υποστεί επεξεργασία και έχει συσκευαστεί στο Ηνωμένο Βασίλειο σύμφωνα με τις απαιτήσεις ενός συστήματος που έχει καταρτιστεί «για να παρέχει εγγυήσεις και να εξασφαλίζει έναν προσεκτικό έλεγχο ενόψει της προστασίας του καταναλωτή». Σχετικά, το Ηνωμένο Βασίλειο πιστεύει ότι δεν μπορεί να βασιστεί σε επεξεργασίες που γίνονται σε άλλα κράτη μέλη, οι οποίες είναι μεν παρόμοιες λόγω των τεχνικών απαιτήσεων, όχι όμως και πανομοιότυπες με τις επεξεργασίες που επιβάλλονται μέσα στο Ηνωμένο Βασίλειο.

3. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου εκφράζει την πεποίθησή της ότι η νομοθεσία της συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο.

Ισχυρίζεται ότι, επειδή δεν υπάρχουν κοινοί κανόνες περί προστασίας της δημόσιας υγείας και των καταναλωτών, τα κράτη μέλη μπορούν να ρυθμίζουν όλα τα θέματα που αφορούν την παραγωγή και την εμπορία γάλακτος στο έδαφός τους. Τα εμπόδια στην κυκλοφορία εντός της Κοινότητας που προκύπτουν από τις διαφορές των εθνικών νομοθεσιών περί εμπορίας του γάλακτος πρέπει να γίνονται δεκτά εφόσον οι σχετικές διατάξεις των εθνικών νομοθεσιών μπορούν να θεωρηθούν ως αναγκαίες για την τήρηση επιτακτικών απαιτήσεων που αναφέρονται στην προστασία της δημόδιας υγείας και των καταναλωτών.

Στηριζόμενη στη νομολογία του Δικαστηρίου που προκύπτει από τις αποφάσεις της 16ης Μαΐου 1979 στην υπόθεση 2/78 (Επιτροπή κατά Βασιλείου του Βελγίου, ECR σ. 1761) και της 20ής Φεβρουαρίου 1979 στην υπόθεση 120/78 (Rewe-Zentrale AG, ECR σ. 649), η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου πιστεύει ότι η νομοθεσία της περί εισαγωγής και εμπορίας γαλακτοκομικών προϊόντων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αντίθετη προς τις απαιτήσεις του άρθρου 30 της συνθήκης, αφού δεν είναι ούτε παράλογη ούτε δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, που είναι, να εξασφαλιστεί ότι τα γαλακτοκομικά προϊόντα που πωλούνται για κατανάλωση στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου δεν περιέχουν μικροοργανισμούς και τοξικές ουσίες. Αντιθέτως, πιστεύει ότι θα ήταν παράλογο να απαιτείται από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου να βασιζονται σε διμερείς συμφωνίες ή στις υγειονομικές προδιαγραφές άλλων κρατών μελών, τη στιγμή που οι προτάσεις της Επιτροπής περί εναρμονίσεως δεν έχουν υιοθετηθεί από το Συμβούλιο ούτε έχουν εφαρμοστεί από τα κράτη μέλη.

4. Επικουρικώς, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει ότι η επίδικη νομοθεσία «προφανώς εμπίπτει στην εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 36 της συνθήκης ΕΟΚ ως δικαιολογούμενη από λόγους προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων», πράγμα που, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, αίρει την απαγόρευση του άρθρου 30, στην οποία διαφορετικά θα ενέπιπτε η νομοθεσία της. Σχετικά, η βρετανική κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι τα επίδικα μέτρα δεν υπαγορεύονται από την ανάγκη ελαφρύνσεως της εργασίας της διοικήσεως και μειώσεως των διοικητικών δαπανών αλλά από τη φροντίδα της υγειονομικής αποτελεσματικότητας και ασφάλειας. Για το λόγο αυτό πιστεύει ότι η νομολογία του Δικαστήριου, όπως προκύπτει από τις αποφάσεις στίς υποθέσεις 251/78 και 104/75 (προαναφερθείσες), καθώς και από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα H. Mayras στην υπόθεση 244/78 (προαναφερθείσα), επιτρέπει το συμπέρασμα, αντίθετα με τα επιχειρήματα της Επιτροπής, ότι ένα σύστημα

αδειών εισαγωγής παρόμοιο με το εφαρμοζόμενο από το Ηνωμένο Βασίλειο για τα γαλακτοκομικά προϊόντα δεν αντιβαίνει, καταρχήν, στο άρθρο 30 και επ. της συνθήκης.

Το Ηνωμένο Βασίλειο πιστεύει ότι η πρωταρχική σημασία που αποδίδει στις απαιτήσεις σχετικά με τη δημόσια υγεία, — που το Δικαστήριο αναγνωρίζει με τις αποφάσεις της 20ής Μαΐου 1976 (υπόθεση 104/75, προαναφερθείσα) και της 5ης Φεβρουαρίου 1981 (υπόθεση 53/80, προαναφερθείσα) και που η Επιτροπή αναφέρει στις παρατηρήσεις της στο πλαίσιο της υποθέσεως 272/80 (προαναφερθείσα) — το οδηγεί στην εκπόνηση ενός συστήματος προστασίας των καταναλωτών που παρέχει τις περισσότερες δυνατές εγγυήσεις γι' αυτούς, σύμφωνα με την αρχή που δέχτηκε το Δικαστήριο στη σκέψη 15 της αποφάσεως της 20ής Μαΐου 1976 (υπόθεση 104/75, προαναφερθείσα), σύμφωνα με την οποία «στα κράτη μέλη εναπόκειται να αποφασίζουν, εντός των ορίων που επιβάλλει η συνθήκη, σε ποιο βαθμό επιθυμούν να εξασφαλίσουν την προστασία της (δημόσιας υγείας), και ιδίως πόσο αυστηροί θα είναι οι έλεγχοι που πρέπει να γίνουν».

Σχετικά, το Ηνωμένο Βασίλειο παρατηρεί ότι επειδή το γάλα είναι ευαίσθητο στα βακτηρίδια, δεν αρκεί ένας απλός έλεγχος που διεξάγεται στον τόπο επεξεργασίας του γάλακτος, όπως προτείνει η Επιτροπή. Είναι πράγματι απολύτως αναγκαίος ο αυστηρός έλεγχος ολοκλήρου του κύκλου παραγωγής του γάλακτος για να εξασφαλιστεί η ποιότητα του τελικού προϊόντος που παραδίδεται στην κατανάλωση. Για να στηρίξει το επιχείρημα αυτό, το Ηνωμένο Βασίλειο προσεκόμισε διάφορα έγγραφα που προσαρτώνται στα υπομνήματά του.

Έτσι, όπως προκύπτει από ένα άρθρο που δημοσιεύθηκε στη «Revue laitière française », τεύχος 398 του Ιουνίου 1981, με τον τίτλο «Recommandations pour l'amélioration de la qualité bactériologique du lait au niveau des laiteries» (παράρτημα στο υπόμνημα αντικρούσεως), πολλοί παράγοντες που ενεργούν δυσμενώς στο γάλα παρεμβαίνουν μεταξύ της γεωργικής εκμεταλλεύσεως και του γαλακτοκομείου, όπως η θερμοκρασία στο χώρο αποθηκεύσεως του γάλακτος στο αγρόκτημα, η ανάμειξη με γάλατα διαφορετικής ποιότητας, η συχνότητα της συγκεντρώσεως του γάλακτος και οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιείται (αν χρησιμοποιούνται ψυχόμενες δεξαμενές ή όχι), η φροντίδα στον καθαρισμό των δοχείων και των δεξαμενών ... Το άρθρο αυτό που πραγματεύεται για τις συνθήκες παραγωγής στη Γαλλία, επισημαίνει τουλάχιστον μία θεμελιώδη διαφορά μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και των εταίρων του της Κοινότητας: Στο Ηνωμένο Βασίλειο η καθημερινή συγκέντρωση είναι «σχεδόν γενικευμένη» ή, αν αυτό δεν συμβαίνει, γίνεται κάθε δύο μέρες μετά την αποθήκευση του γάλακτος σε ψυγείο ενώ, στα άλλα κράτη μέλη, στη Γαλλία τουλάχιστον σύμφωνα με το άρθρο αυτό, η συγκέντρωση γάλακτος σε φυσική κατάσταση γίνεται σε διαστήματα καμιά φορά μεγάλα (δύο — τρεις ημέρες, δηλαδή έξι αρμέγματα) πράγμα που ενέχει σοβαρούς κινδύνους πολλαπλασιασμού των βακτηριδίων και καταλήγει, αναγκαστικά, στην παραγωγή γάλακτος UHT μέτριας ποιότητας (βλέπε παράρτημα IV του υπομνήματος αντικρούσεως σελίδα 3, πρώτη στήλη — συστάσεις του Centre National de Coordination des Études et Recherches sur la Nutrition et l'Amélioration). Αυτοί οι κίνδυνοι χειροτερεύσεως του τελικού προϊόντος γίνονται ακόμα σοβαρότεροι αν το γάλα που προορίζεται για επεξεργασία UHT έχει υποστεί πριν από την επεξεργασία αυτή, παστερίωση. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου στηρίζεται σε δύο

επιστημονικά άρθρα [1] που προσκομίζονται ως παραρτήματα 4 και 5 στην ανταπάντησή του, για να υποστηρίξει ότι οι εντεροτοξίνες, όταν υπάρχουν στο παστεριωμένο γάλα, αναπτύσσονται ταχύτερα παρά αν το γάλα δεν είναι παστεριωμένο επειδή η παστερίωση που επιτυγχάνει να καταστρέψει το μεγαλύτερο μέρος των μικροοργανισμών, επιτρέπει στους σταφυλόκοκκους που περιέχονται στις εντεροτοξίνες να αυξηθούν χωρίς αντίσταση σε εστία σχεδόν στείρα.

Ομοίως σε ένα άρθρο με τον τίτλο «Επίδραση από την ύπαρξη εντεροτοξίνης που παράγει σταφυλόκοκκους στο γάλα UHT», που δημοσιεύθηκε από τους R. Eschement και W. Steur το 1981 στο «Öffentliches Gesundheitswesen» (παράρτημα στο υπόμνημα αντικρούσεως), επισημαίνονται ιδιαίτερα οι κίνδυνοι της ανεπαρκούς εποπτείας του κύκλου παραγωγής του γάλακτος. Πράγματι, το άρθρο αυτό, που αναφέρεται σε μια επιδημία που είχε ενσκύψει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, από την οποία δηλητηριάστηκαν τριάντα άτομα λόγω της παρουσίας εντεροτοξινών στο γάλα UHT, δείχνει ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί ο κίνδυνος, το γάλα που έχει υποστεί ορθή επεξεργασία να μολυνθεί μετά τη θερμική επεξεργασία και ότι οι οργανοληπτικές ιδιότητες του μολυσμένου γάλακτος μπορεί να μη μεταβληθούν, πράγμα που δεν προκαλεί υποψία στον καταναλωτή.

Η βρετανική κυβέρνηση επισημαίνει ότι αν το γάλα δεν αποτελεί πλέον σημαντική πηγή ασθενειών για τον άνθρωπο, αυτό οφείλεται μόνο στις πολύ αυστηρές υγειονομικές προφυλάξεις που εφαρμόζουν από πολλά χρόνια οι αρχές της για να ελέγξουν τον κύκλο παραγωγής του γάλακτος στο έδαφός τους. Σχετικά, αναφέρει επί πλέον ότι ο υψηλός βαθμός αξιοπιστίας από υγειονομικής απόψεως που έχει επιτευχθεί στον τομέα της γαλακτοκομικής παραγωγής του Ηνωμένου Βασιλείου, οφείλεται επίσης εν μέρει στη διάρθρωση και στο μέγεθος των σχετικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων (που είναι, κατά μέσο όρο, σημαντικά μεγαλύτερες από το μέσο όρο στα άλλα κράτη μέλη) (συγκριτικές στατιστικές που προσαρτώνται ως παράρτημα III στην ανταπάντηση), πράγμα που εξασφαλίζει καλύτερα την αυστηρή τήρηση των ισχυόντων κανόνων. Το Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρει ότι δεν διαθέτει κανένα επιστημονικό στοιχείο που να επιρρωνύει την άποψη της Επιτροπής ότι το γάλα, στα άλλα κράτη μέλη, δεν αποτελεί πηγή ασθενειών. Υπογραμμίζει ότι δεν υπάρχει, στο κοινοτικό επίπεδο, σύστημα γνωστοποιήσεως της εκδηλώσεως ασθενειών του είδους που αναφέρεται στο ως άνω δημοσίευμα και ότι, ελλείψει αξιόπιστων στατιστικών δεδομένων, δεν αντιλαμβάνεται, πώς η Επιτροπή μπορεί να βεβαιώνει, χωρίς επιστημονικό έρεισμα, «ότι το γάλα έπαυσε να αποτελεί μείζονα πηγή ασθενειών για τον άνθρωπο».

Για το λόγο αυτό το Ηνωμένο Βασίλειο ισχυρίζεται, αφενός ότι του είναι απαραίτητο να ελέγχει αυστηρά ολόκληρο τον κύκλο της παραγωγής και της εμπορίας του γάλακτος που παραδίδεται στην κατανάλωση στο έδαφός του, αφετέρου δε ότι η διεξαγωγή του ελέγχου αυτού εκτός του εδάφους του είναι σχεδόν αδύνατη.

Πράγματι, η μέθοδος παραγωγής του γάλακτος δεν ομοιάζει σε τίποτα με τον κύκλο παραγωγής του κρέατος Αργεντινής που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για να προβεί σε συγκρίσεις: Υπάρχουν στην Αργεντινή 25 εγκαταστάσεις εγκεκριμένες από τις

1 — Donnelly κ.α. Production of enterotoxin A in milk, Applied Microbiology, Vol. 16, No 6, Ιούνιος 1968, σ. 917-924· Tatini κ.α., Factors influencing the production of staphylococcal enterotoxin A in milk, Journal of Dairy Science, Vol. 54, No 3, 1971, σ. 312-320.

βρετανικές αρχές που λαμβάνουν προμήθειες από 45 σφαγεία. Επί πλέον, το έργο του υγειονομικού ελέγχου μοιράζεται μεταξύ της Κοινότητας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου, αφετέρου. Για να επιτευχθεί ένας υγειονομικός έλεγχος του γάλακτος παρόμοιος σε ποιότητα με τον έλεγχο που διεξάγεται για το κρέας Αργεντινής, η απαιτούμενη προσπάθεια εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου θα ήταν δυσανάλογη και παράλογη, ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι οι βρετανικές αρχές ελέγχουν μόνο μερικές εγκεκριμένες επιχειρήσεις: Έτσι, λόγου χάρη, προκύπτει ότι η Union laitière normande ελέγχει 17 γαλακτοκομεία, τα οποία εφοδιάζουν περίπου 40 000 παραγωγοί, δηλαδή περισσότερες από 2 300 γεωργικές εκμεταλλεύσεις ανά γαλακτοκομείο.

Ανεξάρτητα από το θέμα του κόστους των ελέγχων αυτών οι πρακτικές δυσχέρειες θα ήταν σημαντικές (διαδικασία εγκρίσεως, επίλυση των ενδεχομένων διαφορών, εξουσίες των ελεγκτών ...), θα προκαλούσαν διαφορετικές καταστάσεις μεταξύ των επιχειρηματιών και χωρίς μεγάλο εμπορικό ενδιαφέρον, τη στιγμή που διεξάγονται συζητήσεις σε κοινοτικό επίπεδο ενόψει της εισαγωγής ενός κοινοτικού συστήματος ελέγχου της παραγωγής και της εμπορίας του γάλακτος. Επί πλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο παρατηρεί ότι ένα τέτοιο σύστημα θα κατέληγε, πράγματι, στην αποκατάσταση ενός συστήματος αδειών πριν από την εξαγωγή, αναλόγου με το σύστημα που αμφισβητεί η Επιτροπή.

Εν πάση περιπτώσει, το Ηνωμένο Βασίλειο υπογραμμίζει, στηριζόμενο σε στατιστικές που προσαρτώνται ως παράρτημα I στην ανταπάντησή του (πηγή: Eurostat 1980 and EEC Dairy Facts and Figures 1981, Milk Marketing Board) ότι το εμπόριο γάλακτος μεταξύ κρατών μελών δεν είναι τόσο εκτεταμένο όσο φαίνεται να πιστεύει η Επιτροπή και δεν μπορεί να χαρακτηριστεί, εν πάση περιπτώσει, ως σημαντικό. Προσθέτει ότι, αντίθετα με ότι υποστηρίζει η Επιτροπή, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι τα κράτη μέλη «δεν διατρέχουν κίνδυνο» εισάγοντας γάλα από άλλο κράτος μέλος και ότι καμιά διάταξη της συνθήκης δεν υποχρεώνει τα κράτη να εγκαταλείψουν τα οικεία συστήματα προστασίας της δημόσιας υγείας για να βασιστούν στα υγειονομικά κριτήρια που χρησιμοποιούν τα άλλα κράτη μέλη, επειδή ορισμένα από τα κράτη αυτά δυνατόν να αρκούνται σε χαμηλότερο βαθμό προστασίας.

Στο σημείο αυτό, το Ηνωμένο Βασίλειο παρατηρεί επίσης ότι οι ισχύοντες στα διάφορα κράτη μέλη υγειονομικοί κανόνες δεν είναι εναρμονισμένοι, επί πλέον δε τηρούνται και εφαρμόζονται διαφορετικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και από τη μια περιοχή στην άλλη, μέσα σ' ένα και το αυτό κράτος. Σχετικά, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υπογραμμίζει ότι, καίτοι τα μηχανήματα με τα οποία γίνεται η επεξεργασία του γάλακτος UHT είναι στα διάφορα κράτη μέλη παρόμοια, η από υγειονομικής σκοπιάς ποιότητα της παραγωγής τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συντήρηση και από τη ρύθμισή τους που γίνεται σύμφωνα με κανόνες που, και αυτοί, ποικίλλουν και εφαρμόζονται κατά διαφορετικό τρόπο.

Αυτή η «διαφορετική αντιμετώπιση» των υγειονομικών προβλημάτων αποδεικνύεται σαφώς από τις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται εντός της Κοινότητας όσον αφορά την εναρμόνιση των υγειονομικών κανόνων για την παραγωγή γάλακτος UHT. Έτσι, τα άρθρα 6 και 14 του δεύτερου σχεδίου οδηγίας του Συμβουλίου, παρέχουν την εξουσία στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τους κανόνες ποιότητας που ορίζονται στο κείμενο, υπό τον όρο ότι το γάλα που παράγεται υπό τις συνθήκες αυτές δεν θα

εξαχθεί. Για το λόγο αυτό η βρετανική κυβέρνηση επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι αυτές ακριβώς οι διαφορές στις εθνικές νομοθεσίες καθώς και η διαφορά στην εφαρμογή τους στα διάφορα κράτη μέλη αποτελούν την αιτία των δυσχερειών που παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία του γάλακτος UHT μέσα στην Κοινότητα και όχι οι βρετανικές απαιτήσεις. Το Ηνωμένο Βασίλειο διευκρινίζει ότι, ενώ είναι διατεθειμένο να δεχθεί την εισαγωγή γάλακτος στο έδαφός του με την προσκόμιση, απλώς υγειονομικών πιστοποιητικών που εκδίδονται από άλλα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της προστασίας της υγείας των ζώων, δεν μπορεί να αρκεστεί στην εγγύηση αυτή, λόγω των ανωτέρων διαφορών, στην περίπτωση που το γάλα αλλοδαπής καταγωγής πρόκειται να πωληθεί για ανθρώπινη κατανάλωση.

Όσον αφορά την ελεύθερη εισαγωγή ανθογάλακτος και αρωματισμένου γάλακτος UHT στη Μεγάλη Βρετανία και στην Ουαλία, η βρετανική κυβέρνηση διευκρινίζει ότι οι αρχές της έχουν αρχίσει τις απαιτούμενες διαβουλεύσεις προκειμένου να υπαγάγουν τα προϊόντα αυτά στο ίδιο σύστημα όπως και το μη αρωματισμένο γάλα και ότι όπως οι έλεγχοι αυτοί εφαρμόζονται τώρα και στο εγχώριο και στο εισαγόμενο ανθόγαλα και αρωματισμένο γάλα το μέτρο αυτό δεν μπορεί πλέον να θεωρηθεί ότι συνιστά διακρίσεις. Επί πλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο φρονεί ότι η προσεχής ρύθμιση όσον αφορά το ανθόγαλα και το αρωματισμένο γάλα, που υπαγορεύεται από τις ίδιες απαιτήσεις ως προς τη δημόσια υγεία, όπως και η νομοθεσία που εφαρμόζεται στο γάλα UHT, είναι και αυτή νόμιμη κατά το κοινοτικό δίκαιο.

Όσον αφορά τη βρετανική απαίτηση της νέας συσκευασίας και, επομένως, νέας επεξεργασίας του εισαγόμενου γάλακτος UHT, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου επισημαίνει ότι η νομοθεσία αυτή, η οποία προηγείται σημαντικά της καταναλώσεως γάλακτος UHT, έχει ως αποτέλεσμα το ότι το γάλα αυτό δεν φθάνει στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου. Επομένως, το κοινό προστατεύεται κατά ενδεχόμενης ελαττωματικής επεξεργασίας του γάλακτος και συγχρόνως κατά της πιθανότητας της μη ικανοποιητικής καταστάσεώς του πριν από την επεξεργασία αυτή. Το γεγονός ότι η απαίτηση αυτή καθιστά την εισαγωγή γάλακτος UHT αδύνατη λόγω των αυξημένων εξόδων που συνεπάγεται, έχει βεβαίως ως αποτέλεσμα ότι δημιουργεί εμπόδιο για το εμπόριο, το οποίο όμως, κατά την άποψη της βρετανικής κυβερνήσεως δικαιολογείται από λόγους δημόσιας υγείας βάσει του άρθρου 36 ΕΟΚ.

Για τους λόγους αυτούς, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου θεωρεί ότι, ελλείψει κοινών διατάξεων, τα μέτρα που έθεσε σε εφαρμογή προκειμένου να εξασφαλίσει το αβλαβές του γάλακτος UHT που καταναλίσκεται στο έδαφός της δικαιολογούνται δυνάμει της συνθήκης.

3. Η κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας

Η γαλλική κυβέρνηση, αναλύοντας τη σχετική βρετανική νομοθεσία, θεωρεί ότι αυτή έχει ως αποτέλεσμα:

— να υποχρεώνει κάθε επιχειρηματία που επιθυμεί να εισαγάγει γάλα στο Ηνωμένο Βασίλειο να λάβει προηγουμένως άδεια εισαγωγής, το αντικείμενο της οποίας είναι η εξασφάλιση της προστασίας της υγείας των ζώων·

— να αναγκάζει κάθε εισαγωγέα που επιθυμεί να πωλήσει γάλα να λάβει άδεια διανομής, δηλαδή, στην πραγματικότητα, να είναι ο ίδιος εγκαταστημένος στο Ηνωμένο Βασίλειο και να

επεξεργάζεται και συσκευάζει εκεί το προϊόν του, όπως προκύπτει από τους όρους για τη χορήγηση της άδειας αυτής και μάλιστα από την ομολογία των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου που περιέχεται στο έγγραφο της 27ης Απριλίου 1979, το οποίο αποτελεί την απάντηση της κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου σε ερώτηση του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της υποθέσεως 244/78 (προαναφερόμενη).

1. Η γαλλική κυβέρνηση θεωρεί ότι τα μέτρα του Ηνωμένου Βασιλείου υψώνουν δύο ανυπέρβλητους φραγμούς στην εισαγωγή και την εμπορία του γάλακτος αλλοδαπής καταγωγής που, αναμφισβήτητα, αποτελούν άμεσο και πραγματικό εμπόδιο στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Για το λόγο αυτό, τα εμπόδια αυτά στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων δεν μπορούν παρά να χαρακτηριστούν ως μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς κατά την έννοια του άρθρου 30 της συνθήκης.

Σχετικά, υπογραμμίζει, ότι η ύπαρξη και μόνο των μέτρων αυτών, ακόμη και αν υποτεθεί ότι δεν έχουν περιοριστικό αποτέλεσμα επί του εμπορίου, αντιβαίνει αφεαυτής στο άρθρο 30 της συνθήκης, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου. Πράγματι η απαίτηση αδείας εισαγωγής — η οποία χορηγείται μόνο με την προσκόμιση πιστοποιητικού που βεβαιώνει ότι το προς εισαγωγή γάλα έχει υποστεί είτε παστερίωση είτε θερμική επεξεργασία σε 140° Κελσίου επί 3 δευτερόλεπτα τουλάχιστον —, αντιστοιχεί προς τον ορισμό του μέτρου ισοδύναμου αποτελέσματος, του οποίου «η έννοια... καλύπτει επίσης και την υποχρέωση προσκομίσεως πιστοποιητικού που βεβαιώνει ότι οι εισαγόμενες τροφές έχουν υποστεί, στη χώρα εξαγωγής, μια συγκεκριμένη επεξεργασία», όπως αναφέρεται στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 251/78 (προαναφερόμενη). Το ίδιο ισχύει για την υποχρέωση συσκευασίας και επομένως νέας επεξεργασίας του γάλακτος σε εγκεκριμένη εγκατάσταση στο Ηνωμένο Βασίλειο, πράγμα που αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας εμπορίας. Το συνδυασμένο αποτέλεσμα των δύο αυτών μέτρων (άδεια εισαγωγής και άδεια εμπορίας) είναι *a fortiori* αντίθετο προς τη νομολογία του Δικαστηρίου που παγίως δέχεται ότι ο νομικός χαρακτηρισμός των περιοριστικών του εμπορίου μέτρων δεν μεταβάλλεται από το γεγονός ότι τα μέτρα αυτά προφανώς δεν δημιουργούν διακρίσεις.

2. Η γαλλική κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι μέτρα που αντιβαίνουν στο άρθρο 30 της συνθήκης μπορούν, πάντως, να δικαιολογούνται βάσει του άρθρου 36 της συνθήκης. Στο σημείο αυτό, η γαλλική κυβέρνηση διευκρινίζει, εν τούτοις, ότι η επίκληση της εξαιρέσεως του άρθρου 36 δεν επιτρέπεται παρά μόνο αν συντρέχουν δύο προϋποθέσεις:

— ότι τα μέτρα που συνιστούν την εξαίρεση επιδιώκουν έναν από τους θεμιτούς σκοπούς που απαριθμούνται στο άρθρο 36

και

— ότι τα μέτρα «δικαιολογούνται», δηλαδή πρέπει να αποδεικνύεται ότι τα μέτρα αυτά είναι αναγκαία και δεν αποτελούν συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου.

α) Σχετικά η γαλλική κυβέρνηση παρατηρεί ότι το κράτος μέλος που επικαλείται την εξαίρεση του άρθρου 36 οφείλει να αποδείξει ότι η επίκληση της διατάξεως αυτής είναι δικαιολογημένη. Αυτό προκύπτει από την ανάγκη συσταλτικής ερμηνείας της διατάξεως αυτής, αφού επιτρέπει παρέκκλιση από ένα θεμελιώδη κανόνα της Κοινότητας και επιβεβαιώνεται από «τη στάση του Δικαστηρίου σε ορισμένο αριθμό δικών», από τις οποίες η πλέον

ενδεικτική, σχετικώς, είναι η απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1979 (υπόθεση 120/78, προαναφερόμενη) που επιβεβαίωνεται εξάλλου από άλλες αποφάσεις, όπως της 9ης Δεκεμβρίου 1981 (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, 193/80, Συλλογή 1981 σ. 3019) και της 17ης Δεκεμβρίου 1981 (υπόθεση 272/80, προαναφερόμενη).

Η γαλλική κυβέρνηση θεωρεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αποδεικνύει με κανέναν τρόπο ότι τα υγειονομικά μέτρα που έλαβε είναι δικαιολογημένα και ότι αποκρούει εκ των προτέρων κάθε προσπάθεια να αποδειχθεί ότι ο θεμιτός στόχος της προστασίας της υγείας των ζώων και των ανθρώπων που αυτό επιδιώκει, μπορεί να επιτευχθεί με άλλες μεθόδους λιγότερο περιοριστικές. Τονίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο αναφέροντας στην παράγραφο 65 του υπομνήματος αντικρούσεώς του, ότι, όσον αφορά τις μεθόδους που χρησιμοποιούν τα άλλα κράτη μέλη, «δεν διαθέτει στην πράξη κανένα μέσο για να πεισθεί ότι οι μέθοδοι αυτές είναι πρόσφορες» (για την επίτευξη της επιδιωκόμενης προστασίας), αφήνει να εννοηθεί ότι, ακόμα και αν ένα κράτος μέλος προσφερόταν να αποδείξει ότι η παραγωγή του πληροί τα βρετανικά ποιοτικά κριτήρια, η προσφορά αυτή θα απορριπτόταν ως «άνευ αντικειμένου».

Η γαλλική κυβέρνηση διευκρινίζει ότι «αποδίδει πολύ μεγάλη σημασία στο σημείο αυτό της διαδικασίας» διότι από αυτό εξαρτάται η επιτυχία της συνεργασίας που τα κράτη μέλη υποχρεούνται να δημιουργήσουν μεταξύ τους, δυνάμει της νομολογίας του Δικαστηρίου, όπως προκύπτει, ιδίως, από την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981 (υπόθεση 272/80 — ανωτέρω) προκειμένου να μειωθούν οι έλεγχοι στους τομείς που δεν έχουν ακόμα εναρμονιστεί από το κοινοτικό δίκαιο. Η συνεργασία, όμως, αυτή βασίζεται στην υποχρέωση καλόπιστης συμπράξεως, η δε γαλλική κυβέρνηση θεωρεί, στην ουσία, ότι η στάση του Ηνωμένου Βασιλείου δεν μπορεί να αποτελέσει υγιές θεμέλιο για μια τέτοια συνεργασία, τη στιγμή που η κυβέρνηση αυτή απαιτεί από τα άλλα κράτη μέλη να τηρούν κατά τρόπο απόλυτο και κατά γράμμα τις διατάξεις της νομοθεσίας της, περιλαμβανομένων και των λιγότερο σημαντικών διατάξεων δευτερεύουσας σημασίας.

6) Επί πλέον, η γαλλική κυβέρνηση θεωρεί ότι η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, όχι μόνο δεν αποδεικνύει ότι οι διατάξεις που θέσπισε είναι απόλυτα αναγκαίες και δεν μπορούν να αντικατασταθούν από λιγότερο περιοριστικές διαδικασίες ελέγχου, αλλά και περιορίζεται στο να θέσει υπό αμφισβήτηση τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται και τους ελέγχους που διεξάγονται στα άλλα κράτη μέλη, στο να δηλώσει ότι κανένα σύστημα διμερούς συνεργασίας δεν είναι πραγματοποιήσιμο και στο να καταλήξει ότι μόνον η εξ ολοκλήρου νέα επεξεργασία του γάλακτος μπορεί να κατασιγάσει τους φόβους της όσον αφορά την προστασία της δημόσιας υγείας.

Όπως διευκρινίζει η γαλλική κυβέρνηση, δεν μπορεί να δεχθεί ότι μπορούν να αποτελέσουν απόδειξη οι δηλώσεις αυτές, οι οποίες, υπογραμμίζει, πηγάζουν από μία «μοναδική στο είδος της δυσπιστία» έναντι των άλλων κρατών μελών. Προσθέτει, ότι αν όλα τα κράτη μέλη υιοθετούσαν αυτό τον τρόπο σκέψεως, θα επανεμφανίζονταν πολλαπλά εμπόδια στο εμπόριο, στον τομέα των ειδών διατροφής ή θα ανέκυπταν σε τομείς όπου ουδέποτε υπήρξαν, τη στιγμή μάλιστα που η εξάλειψή τους πραγματοποιήθηκε χωρίς να προκληθεί καμιά απότομη υποτροπή επιδημίας, λόγω της χαμηλής ποιότητας των

προϊόντων που είχαν εισαχθεί βάσει πιστοποιητικών υγειονομικού ελέγχου, που είχαν εκδώσει τα κράτη μέλη καταγωγής αυτών των προϊόντων.

Για το λόγο αυτό, η γαλλική κυβέρνηση θεωρεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, επειδή δεν απέδειξε όσα υποστηρίζει, δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 36 για να δικαιολογήσει ένα σύστημα προστασίας της δημόσιας υγείας τόσο προστατευτικό της αγοράς και τόσο υπερβολικό.

3. Πάντως, η γαλλική κυβέρνηση επιδιώκει να αποδείξει επικουρικά τον «αδικαιολόγητο, πρόξενο διακρίσεων και αυθαίρετο» χαρακτήρα των σχετικών βρετανικών απαιτήσεων. Σύμφωνα με την ανάλυσή της, οι βρετανικές απαιτήσεις της νέας επεξεργασίας και νέας συσκευασίας βασίζονται στη σκέψη ότι, δεν μπορεί να αποκλειστεί η μόλυνση κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας ή της συσκευασίας του γάλακτος UHT και ότι, για να είναι τέλεια η ποιότητα του γάλακτος UHT προϋποθέτει την «παρακολούθηση» του γάλακτος από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση, «παρακολούθηση», για την οποία οι βρετανικές αρχές δεν κατορθώνουν να πεισθούν ότι διεξάγεται ικανοποιητικά, εν πάση περιπτώσει στα άλλα κράτη μέλη.

α) Σχετικά με τα σημεία αυτά, η γαλλική κυβέρνηση προβάλλει, κατά πρώτον, ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν την ίδια συνείδηση της ανάγκης καταπολεμήσεως κάθε κινδύνου ή χειροτερέψεως των υγειονομικών συνθηκών του γάλακτος και ότι προς το σκοπό αυτό, έχουν θεσπίσει, από τριάντα έτη, νομοθεσία πλήρη και αυστηρή. Ως παράδειγμα, προσθέτει ότι η γαλλική νομοθεσία οργανώνει και ελέγχει τις εργασίες αρμέγματος και αποθηκεύσεως στο αγρόκτημα, συγκεντρώσεως, μεταφοράς και συντηρήσεως στο γαλακτοκομείο, παστεριώσεως ή επεξεργασίας UHT, συσκευασίας αποθηκεύσεως, και μεταφοράς στους τόπους καταναλώσεως, τέλος δε, διαθέσεως στην κατανάλωση. Επί πλέον, διευκρινίζει ότι η τήρηση των σχετικών διατάξεων εξασφαλίζεται με τακτικούς ελέγχους που διεξάγουν τόσο η κτηνιατρική υπηρεσία και η υγειονομική υπηρεσία των ειδών διατροφής του υπουργείου γεωργίας, όσο και η υπηρεσία καταστολής της απάτης και ελέγχου ποιότητας του υπουργείου καταναλώσεως, τέλος δε ότι οι παραβάσεις των διατάξεων αυτών τιμωρούνται αυστηρά.

Για το λόγο αυτό η γαλλική κυβέρνηση αναφέρει ότι, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής της ρυθμίσεως αυτής, το γάλα UHT που παράγεται στη Γαλλία πληροί τους πλέον απαιτητικούς κανόνες ποιότητας. Ως απόδειξη επικαλείται τη βεβαίωση περί καλής ποιότητας του γαλλικού γάλακτος UHT που παράγει η Union laitière normande, που εκδόθηκε στις 20 Οκτωβρίου 1971, από το «National Institute for Research in Dairying» (Shinfield, Reading R.G. 29 AT), της οποίας το κείμενο προσαρτάται ως παράρτημα στο υπόμνημά της.

6) Δεύτερον, η γαλλική κυβέρνηση παρατηρεί ότι η «τελειότητα που απαιτεί το Ηνωμένο Βασίλειο για το γάλα που πρόκειται να καταναλώσουν οι πολίτες του δεν υπάρχει ούτε στο έδαφός του». Σχετικά, υπογραμμίζει ότι ο κύκλος παραγωγής γάλακτος UHT στο Ηνωμένο Βασίλειο υπόκειται στους ίδιους κινδύνους όπως και στα άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας και ότι πολλοί βλαπτικοί παράγοντες έχουν διαπιστωθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως προκύπτει από ένα άρθρο από την επιθεώρηση «Milk Producing» του Σεπτεμβρίου 1981, που προσαρτάται ως παράρτημα στο υπόμνημά της. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό που αναφέρεται στα αποτελέσματα ορισμένων δοκιμών επί της μολύνσεως από αντιβιοτικά του γάλακτος που υφίσταται επεξεργασία στην Αγγλία και στην Ουαλία,

παρατηρείται ποσοστό αρνητικών δοκιμών 14 %ο, όσον αφορά τα εγκατεστημένα στην Αγγλία και στην Ουαλία γαλακτοκομεία, το οποίο είναι περισσότερο από 10 φορές μεγαλύτερο από τα αποτελέσματα άλλων παραγωγών χωρών, μεταξύ των οποίων οι Κάτω Χώρες, η Γαλλία και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, όπου το ποσοστό αυτό κυμαίνεται γύρω στο 1,5 %ο.

γ) Τρίτο, υπογραμμίζεται το διφορούμενο του επιχειρήματος του Ηνωμένου Βασιλείου, ότι δηλαδή οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου, επιμένοντας στην επεξεργασία εντός του Ηνωμένου Βασιλείου, επιθυμούν να άρουν κάθε αβεβαιότητα όσον αφορά την κατάσταση του γάλακτος παραγωγής άλλων κρατών μελών είτε πριν είτε μετά από την επεξεργασία UHT. Πράγματι, η γαλλική κυβέρνηση αναφέρει ότι η δεύτερη επεξεργασία UHT του γάλακτος δεν έχει σχεδόν αποτέλεσμα επί των μικροοργανισμών που δεν καταστράφηκαν με την πρώτη επεξεργασία UHT, και ότι, ο όρος νέας επεξεργασίας, ενώ είναι ανασχετικός από οικονομικής σκοπιάς, δεν είναι ικανός να άρει τις αβεβαιότητες που απασχολούν τις βρετανικές αρχές. Συγκεκριμένα, είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο ότι, όταν το γάλα υφίσταται δεύτερη επεξεργασία UHT, συνήθως εμφανίζει αρνητική αντίδραση στο τεστ θολότητας Aschaffenburg, πράγμα που αρκεί για να το καταστήσει ακατάλληλο για ανθρώπινη κατανάλωση, δεδομένου ότι η θετική αντίδραση στη δοκιμή αυτή αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για το χαρακτηρισμό ως γάλακτος UHT. Για το λόγο αυτό πιστεύει στην ουσία είτε ότι οι απαιτήσεις ως προς τη δημόσια υγεία που υπαγορεύουν τη νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου αποτελούν απλώς πρόσχημα για την επιβολή δεύτερης επεξεργασίας, που είναι περιττή αλλά δαπανηρή, είτε ότι οι απαιτήσεις αυτές είναι πράγματι θεμελιώδεις, οπότε μπορούν να τηρηθούν μόνο με την πλήρη απαγόρευση της πωλήσεως εισαγομένου γάλακτος, έστω και αν έχει υποστεί νέα επεξεργασία. Επομένως, η γαλλική κυβέρνηση διερωτάται μήπως, στην πράξη, τα επιχειρήματα του Ηνωμένου Βασιλείου πρέπει να εκληφθούν ως ενδεικτικά της προθέσεως του να μην επιτρέψει ποτέ τη διάθεση στην κατανάλωση, στο βρετανικό έδαφος, εισαγομένου γάλακτος UHT, έστω και αν έχει υποστεί νέα επεξεργασία.

δ) Τέταρτον, η γαλλική κυβέρνηση επισημαίνει την αντίφαση στη στάση του Ηνωμένου Βασιλείου που συνίσταται στην αυστηρή ρύθμιση της εισαγωγής και της εμπορίας του γάλακτος UHT, ενώ το εισαγόμενο ανθόγαλα UHT και το αρωματισμένο γάλα UHT δεν υπόκεινται στον όρο δεύτερης επεξεργασίας. Σχετικώς, υπογραμμίζει ότι τα προϊόντα αυτά προέρχονται από τα ίδια εργοστάσια, παράγονται από τις ίδιες συγκεντρώσεις γάλακτος και υφίστανται επεξεργασία κατά τον ίδιο τρόπο όπως και το μη αρωματισμένο γάλα UHT. Εν τούτοις, κατά τη μακρόχρονη εμπορία στο Ηνωμένο Βασίλειο των προϊόντων αυτών, που προέρχονται από γαλλικά γαλακτοκομεία, δεν σημειώθηκε κανένα επεισόδιο ή μόλυνση, η δε γαλλική κυβέρνηση θεωρεί ότι η διαφορετική μεταχείριση που εφαρμόζεται σε προϊόντα τα οποία είναι παρόμοια από όλες τις απόψεις αποδεικνύει «το εύθραστο της επιστημονικής θεμελιώσεως» που προβάλλει το Ηνωμένο Βασίλειο για να στηρίξει τον όρο της δεύτερης επεξεργασίας. Σχετικώς, υπογραμμίζει ότι με την απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 1981 του υπουργείου γεωργίας περί επεκτάσεως των περιοριστικών διατάξεων στο ανθόγαλα και στο αρωματισμένο γάλα δεν μειώθηκε ο κίνδυνος για την υγεία, έστω και αν αποκαταστάθηκε τυπικά η συνοχή των μέτρων αυτών.

ε) Τέλος, η γαλλική κυβέρνηση επισημαίνει την μεγάλη ομοιότητα των απόψεων

στα θέματα υγείας όσον αφορά το γάλα, στα διάφορα κράτη μέλη για να αποδείξει τον αβάσιμο και υπερβολικό χαρακτήρα των μέτρων που θέσπισε το Ηνωμένο Βασίλειο.

Διευκρινίζει ότι οι μέθοδοι ελέγχου του κύκλου παραγωγής του γάλακτος, από τη συγκέντρωση μέχρι την κατανάλωση, έχουν τυποποιηθεί κατά μεγάλο μέρος, ότι ο ίδιος ορισμός του γάλακτος UHT είναι σχεδόν εναρμονισμένος — όπως αποδεικνύει η πρόταση κοινοτικής οδηγίας (Doc. R/3187/1/78) της 22ας Δεκεμβρίου 1978, η οποία στο παράρτημα Α, κεφάλαιο V, ψηφίο 5, ορίζει τρεις προϋποθέσεις, τις οποίες πρέπει να πληροί το γάλα για να χαρακτηριστεί ως γάλα UHT — και τέλος, ότι τα ίδια μηχανήματα, κατασκευασμένα από ένα μικρό αριθμό κατασκευαστών, χρησιμοποιούνται κυρίως και στις δύο πλευρές της Μάγχης. Αυτή η ομοιότητα αντιλήψεων και μεθόδων εξηγείται, εξάλλου, από το μικρό αριθμό (τρεις) των τεχνικών μεθόδων αποστειρώσεως του γάλακτος που είναι σήμερα γνωστές.

Τέλος, η γαλλική κυβέρνηση συνοψίζει την άποψή της αναφέροντας ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν μπόρεσε να αποδείξει ούτε το αντικειμενικά βάσιμο των αμφισβητούμενων μέτρων ούτε ότι τα υπερβολικά αυτά μέτρα δεν έχουν άλλο σκοπό από την επίτευξη απόλυτης εδαφικής προστασίας. Η γαλλική κυβέρνηση υπογραμμίζει επί πλέον, ότι τα μέτρα αυτά προέρχονται από τη δυσπιστία έναντι της πρακτικής που ακολουθούν τα άλλα κράτη μέλη και ότι παρουσιάζουν επίσης αντιφάσεις όσον αφορά τη θέση των βρετανικών υγειονομικών αρχών έναντι των εισαγωγών ανθογάλακτος UHT, αρωματισμένου γάλακτος και βουτύρου, από τα οποία το τελευταίο αυτό προϊόν εισάγεται σε μεγάλες ποσότητες στο Ηνωμένο Βασίλειο, χωρίς να αντιτάσσονται στην εισαγωγή του οι υγειονομικές αντιλήψεις που επιστρατεύονται κατά της εισαγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων.

4. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου

Με την ανταπάντησή της η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου διατυπώνει τις παρατηρήσεις της επί του υπομνήματος παρεμβάσεως της γαλλικής κυβερνήσεως, αναφέροντας συγχρόνως ότι θεωρεί ότι αντέκρουσε ευρέως τα σχετικά επιχειρήματα με τα υπομνήματα της αντικρούσεως και ανταπαντήσεως.

α) Πρώτον, όσον αφορά τα καθήκοντα του κράτους μέλους, που επικαλείται το άρθρο 36 της συνθήκης, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αναφέρει ότι, ναι μεν οφείλει να αποδείξει ότι τα επίδικα μέτρα έχουν πράγματι ως σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας, πράγμα που πιστεύει ότι έπραξε, δεν έπεται όμως ότι για να δικαιολογήσει τα μέτρα αυτά πρέπει να αποδείξει και ότι το γάλα προελεύσεως άλλων κρατών μελών αποτελεί πράγματι απειλή για την υγεία των ανθρώπων και των ζώων.

Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου τονίζει και πάλι ότι λόγω του πολυπλόκου των παραγόντων που επεμβαίνουν στην παραγωγή του γάλακτος και της ευαισθησίας του προϊόντος αυτού στα βακτηρίδια, η προστασία της δημόσιας υγείας δεν μπορεί να εξασφαλιστεί με την συνεργασία των αρμοδίων αρχών των διαφόρων κρατών μελών, εφόσον δεν υπάρχει κοινό σύστημα εφαρμοστέων κανόνων. Η συνεργασία, για την οποία μίλησε το Δικαστήριο στην υπόθεση 272/80 (προαναφερόμενη), δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην υπόθεση αυτή, λόγω των πολλαπλών προβλημάτων που επισημαίνει στην αντίκρουσή της προς την Επιτροπή, είναι δε ευθέως αντίθετη προς τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα

Mayras, στο πλαίσιο της υποθέσεως 244/78 (προαναφερόμενη). Εν πάση περιπτώσει, το Ηνωμένο Βασίλειο διευκρινίζει ότι αντιλαμβάνεται τη νομολογία του Δικαστηρίου επί της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, που επικαλείται η γαλλική κυβέρνηση, ως μία από τις δυνατότητες που έχουν τα κράτη μέλη, προκειμένου να διευκολύνουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, αλλά όχι ως υποχρέωση επιδιώξεως συμφωνίας μεταξύ εθνικών αρχών.

6) Δεύτερον, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αναφέρει ότι δεν έχει την πρόθεση να δυσφημίσει την ποιότητα της παραγωγής γάλακτος από υγειονομικής απόψεως στα άλλα κράτη μέλη. Διευκρινίζει ότι η «δυσπιστία» που επιδεικνύει έναντι των προϊόντων αυτών — και που επισημαίνει η Γαλλική Δημοκρατία στο υπόμνημά της — απλώς υπογραμμίζει το γεγονός ότι, επειδή δεν διαθέτει συγκεκριμένα μέσα προκειμένου να βεβαιωθεί για την ποιότητα των συνθηκών παραγωγής γάλακτος στα άλλα κράτη μέλη, δεν είναι διατεθειμένη να δεχθεί για ανθρώπινη κατανάλωση εισαγόμενο γάλα, το οποίο έχει παραχθεί βάσει υγειονομικών κανόνων, οι οποίοι διαφέρουν από εκείνους, τους οποίους επιβάλλει στους δικούς της παραγωγούς και επί των οποίων δεν μπορεί να ασκήσει κανένα έλεγχο.

γ) Τέλος, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου επιδιώκει να αντικρούσει την ανάλυση της νομοθεσίας της από τη γαλλική κυβέρνηση, σύμφωνα με την οποία οι βρετανικές απαιτήσεις τής εκ νέου επεξεργασίας και συσκευασίας του εισαγόμενου γάλακτος UHT είναι «αδικαιολόγητες, αυθαίρετες και οδηγούν σε διακρίσεις».

Δεν μπορεί να υποτεθεί, όπως θεωρεί η γαλλική κυβέρνηση, ότι οι κανόνες και οι τεχνικές μέθοδοι, όσον αφορά το γάλα UHT, είναι εναρμονισμένοι ή προσφέρουν την ίδια προστασία σε όλα τα κράτη μέλη.

Πράγματι, οι κανόνες που έχει θεσπίσει η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας έχουν γίνει γενικά δεκτοί και πρόκειται να συζητηθούν εκ νέου στη Ρώμη, τον Απρίλιο 1982. Εξάλλου, οι εργασίες εναρμονίσεως στο κοινοτικό επίπεδο πολύ απέχουν από το να έχουν ολοκληρωθεί όσον αφορά ουσιαστικά τους σημεία και επιδιώκουν, ακριβώς, να καθιερώσουν ένα διπλό σύστημα εφαρμοστέων κανόνων, αναλόγως του αν το προϊόν προορίζεται για εξαγωγή ή για εγχώρια κατανάλωση. Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, οι δυσχέρειες, στις οποίες προσκρούει η ολοκλήρωση των εργασιών αυτών αποδεικνύουν, αντίθετα με όσα υποστηρίζει η γαλλική κυβέρνηση, πόσο το θέμα αυτό βρίσκεται μακρυά από μια «de facto» εναρμόνιση.

Όσον αφορά την τεχνολογία που χρησιμοποιείται στην επεξεργασία γάλακτος UHT, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αναφέρει ότι, όπως απαιτεί η νομοθεσία της, τα χρησιμοποιούμενα μηχανήματα πρέπει να είναι εφοδιασμένα με μηχανισμό για τη συνεχή καταγραφή της θερμοκρασίας, ότι τα αρχεία των κέντρων παραγωγής πρέπει να φυλάσσονται για μια καθορισμένη ελάχιστη περίοδο, και, τέλος, ότι το παραγόμενο γάλα πρέπει να υποβάλλεται στο τεστ «περιεκτικότητα σε μικρόβια» (πρβλ. Milk (Special Designations) Regulations 1977, παράρτημα 2, Μέρος IVα, παράγραφος 3). Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρατηρεί ότι, σύμφωνα με όσα γνωρίζει, η γαλλική νομοθεσία δεν περιέχει καμία από τις απαιτήσεις αυτές.

Τέλος, όσον αφορά τις διαδικασίες ελέγχου που εφαρμόζονται στο διάφορα κράτη μέλη, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αναφέρει ότι, επειδή έχει αποδυθεί σε σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να μειώσει τους κινδύνους, στο έδαφός της που συνεπάγεται η παραγωγή και η συγκέντρωση του γάλακτος, θεωρεί αδύνατο

να υιοθετήσει την άποψη της γαλλικής κυβερνήσεως, ότι όλα τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν και εφαρμόζουν ισοδύναμα συστήματα ελέγχου.

Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν δέχεται ότι αυτό πράγματι συμβαίνει και θεωρεί ότι η διατήρηση σε ισχύ των αμφισβητουμένων στην προκειμένη υπόθεση μέτρων είναι, συνεπώς, δικαιολογημένη μέχρις ότου θεσπιστούν κοινοτικά μέτρα, αφού, όπως έχουν τα πράγματα, αδυνατεί να γνωρίζει αν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση έχουν ληφθεί οι κατάλληλες προφυλάξεις.

IV — Απαντήσεις των διαδίκων στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου

α) Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου κατέθεσε τις απαντήσεις της στις 30 Σεπτεμβρίου 1982.

1. Από τις απαντήσεις αυτές προκύπτει ότι από τα ζητούμενα στατιστικά στοιχεία λίγα μόνο είναι διαθέσιμα. Κατέστη, πάντως δυνατόν, να δοθούν ορισμένα χρήσιμα αριθμητικά στοιχεία:

— Παραγωγή γάλακτος UHT στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά το 1981-1982: 53 εκατομμύρια λίτρα

— Παραγωγή ανθογάλακτος UHT στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά το 1980: 6 000 τόνοι

— Εισαγωγές στο Ηνωμένο Βασίλειο ανθογάλακτος UHT κατά το 1980: 3 475 τόνοι

— Το γάλα UHT αντιπροσωπεύει σήμερα ποσοστό 0,7 % περίπου της συνολικής καταναλώσεως υγρού γάλακτος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

— Κατά το 1980-1981, τουλάχιστον 99,7 % της παραγωγής γάλακτος UHT στο Ηνωμένο Βασίλειο μπορεί να αποδοθεί στην εγχώρια παραγωγή (περίπου 75 % για το ανθόγαλα UHT).

2. Όσον αφορά τη φύση του συστήματος των αδειών εισαγωγής που εφαρμόζεται, το Ηνωμένο Βασίλειο παραπέμπει κυρίως σε προηγούμενα έγγραφα που είχε προσκομίσει για την περιγραφή του συστήματος αυτού. Διευκρινίζει πάντως, ότι πρόκειται για σύστημα *ειδικών* αδειών εισαγωγής, οι προϋποθέσεις χορηγήσεως των οποίων ποικίλλουν ανάλογα με την από υγειονομικής απόψεως κατάσταση του κέντρου παραγωγής. Η άδεια μπορεί να περιορίζεται για μία μόνον εισαγωγή ή να ισχύει για περιορισμένη περίοδο. Δεν διεξάγεται κανένας έλεγχος του εισαγομένου γάλακτος εφόσον καλύπτεται από άδεια, εκτός εάν μεταβληθεί η από υγειονομικής απόψεως κατάσταση του κέντρου παραγωγής.

Τέλος το Ηνωμένο Βασίλειο διευκρινίζει ότι οι προϋποθέσεις για την εισαγωγή γάλακτος UHT χύμα είναι πανομοιότυπες με τις απαιτούμενες για το συσκευασμένο γάλα UHT, καίτοι παρατηρεί ότι η χύμα μεταφορά δεν είναι σκόπιμη από εμπορικής σκοπιάς.

β) Η Επιτροπή κατέθεσε τις απαντήσεις της την 1η Οκτωβρίου 1982.

1. Σχετικά με τις στατιστικές όσον αφορά την παραγωγή, το εμπόριο και την κατανάλωση, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν υπάρχουν αξιόπιστα και πλήρη αριθμητικά στοιχεία. Θεωρεί, πάντως, ότι το εμπόριο γάλακτος και ανθογάλακτος UHT μεταξύ των κρατών μελών είναι σημαντικό, επειδή πρόκειται για τα ασφαλέστερα είδη γάλακτος και ανθογάλακτος.

2. Όσον αφορά την ομοιότητα των υγειονομικών κανόνων που ισχύουν στα κράτη μέλη σχετικά με την επεξεργασία με τη μέθοδο UHT και με τη συσκευασία του γάλακτος, η Επιτροπή στηρίζεται στις απαντήσεις των κρατών μελών στις αιτήσεις για πληροφορίες που τους είχε απευθύνει το Μάρτιο 1980 και τον Αύγουστο 1982. Αναφέρει για καθένα από τα κράτη

αυτά (εκτός της Ιταλίας και της Ελλάδας), τους υγειονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στο γάλα UHT (επεξεργασία και συσκευασία), οι οποίοι εμφανίζουν πράγματι μεγάλη ομοιότητα.

3. Όσον αφορά τα συστήματα εισαγωγής που εφαρμόζουν τα άλλα κράτη μέλη, η Επιτροπή εκθέτει με σχετική ακρίβεια τις διάφορες εθνικές ρυθμίσεις. Απ' αυτές συμπεραίνει ότι:

Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι το μόνο κράτος που απαιτεί νέα επεξεργασία του γάλακτος UHT.

Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία είναι οι μόνες χώρες που εφαρμόζουν σύστημα αδειών εισαγωγής.

Τα άλλα κράτη μέλη απαιτούν απλώς την επεξεργασία του γάλακτος UHT σύμφωνα με ορισμένους κανόνες υγιεινής. Στη συνέχεια γίνεται δειγματοληπτικός έλεγχος των εισαγομένων προϊόντων κατά τον ίδιο τρόπο, όπως και για το γάλα εγχώριας παραγωγής.

Ορισμένα κράτη μέλη (Δανία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Λουξεμβούργο) απαιτούν επίσης την υποβολή κτηνιατρικού πιστοποιητικού, το οποίο εκδίδεται από κτηνίατρο του κράτους μέλους εξαγωγής και με το οποίο βεβαιώνεται ότι το γάλα πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις.

4. Τέλος η Επιτροπή διευκρινίζει ότι τα σχέδια οδηγιών όσον αφορά τις υγειονομικές προϋποθέσεις, τις οποίες πρέπει να πληροί το γάλα που υφίσταται θερμική επεξεργασία έχουν προχωρήσει με απογοητευτική βραδύτητα από το 1972 και ότι τίποτα δεν επιτρέπει την ελπίδα ότι τα σχέδια αυτά θα υιοθετηθούν στο προσεχές μέλλον.

V — Προφορική διαδικασία

Οι διάδικοι αγόρευσαν κατά τη συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 1982.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 1982.

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Μαΐου 1981 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της συνθήκης, προσφυγή, με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ, υποβάλλοντας τις εισαγωγές γάλακτος και ανθογάλακτος που έχουν υποστεί επεξεργασία με τη μέθοδο UHT σε περιορισμούς όσον αφορά την εισαγωγή ή τη διάθεση των προϊόντων αυτών στο έδαφός του.

2 Η μέθοδος επεξεργασίας σε πολύ υψηλή θερμοκρασία (UHT) που συνίσταται στη διατήρηση του προϊόντος σε θερμοκρασία κατά πολύ ανώτερη των 100° C για σύντομο χρονικό διάστημα, καθιστά δυνατή τη διατήρηση του γάλακτος που υποβάλλεται στην επεξεργασία αυτή για πολλούς μήνες σε θερμοκρασία

δωματίου, εφόσον αμέσως μετά την επεξεργασία συσκευαστεί κατά τρόπο ασηπτικό, σε δοχεία αποστειρωμένα και ερμητικά κλειστά.

3 Συγκεκριμένα, η προσφυγή αφορά ένα σύνολο νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων που έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση της εισαγωγής, της συσκευασίας και της πωλήσεως του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων που έχουν υποβληθεί στην επεξεργασία αυτή, στα διάφορα μέρη του Ηνωμένου Βασιλείου, η συνδυασμένη ενέργεια των οποίων έχει συνοπτικώς ως εξής:

i) Το γάλα και το ανθόγαλα UHT μπορούν να εισαχθούν στην Αγγλία, στην Ουαλία, στη Βόρεια Ιρλανδία και στη Σκοτία μόνο με έγκριση της αρμόδιας αρχής υπό τη μορφή άδειας εισαγωγής. Η διαδικασία αυτή δεν τηρείται πάντως για το γάλα και το ανθόγαλα UHT που προέρχονται από την Ιρλανδία και εισάγονται απευθείας στη Βόρεια Ιρλανδία.

ii) Το γάλα UHT (εγχώριο ή εισαγόμενο) μπορεί να διατεθεί στο εμπόριο στην Αγγλία, στην Ουαλία και στη Σκοτία μόνο από εγκεκριμένα γαλακτοκομεία ή πωλητές που έχουν λάβει άδεια διανομής. Η άδεια αυτή συνεπάγεται για τον επιχειρηματία την υποχρέωση να συσκευάσει το γάλα σε εγκεκριμένο από τις αρμόδιες τοπικές αρχές γαλακτομείο.

iii) Μετά τη νέα ρύθμιση περί γάλακτος και ανθογάλακτος στη Βόρεια Ιρλανδία (S.R. 1981 No 233 και 234), το γάλα και το ανθόγαλα UHT μπορούν να διατεθούν προς πώληση στη Βόρεια Ιρλανδία μόνο εφόσον έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ισχύουν στην περιοχή αυτή. Πριν από τη νομοθεσία αυτή, που τέθηκε έτσι σε ισχύ στις 31 Ιουλίου 1981, η πώληση γάλακτος και ανθογάλακτος UHT απαγορεύονταν στη Βόρεια Ιρλανδία.

4 Η Επιτροπή φρονεί ότι τα μέτρα που εφάρμοσε το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος προς περιορισμούς επί των εισαγωγών, τα οποία απαγορεύονται από το άρθρο 30 και δεν δικαιολογούνται βάσει του άρθρου 36 της συνθήκης.

Επί του παραδεκτού των αιτημάτων της Επιτροπής

5 Με την προσφυγή της η Επιτροπή ζητεί να αναγνωριστεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30, όσον αφορά μόνο τις διατάξεις που εφαρμόζονταν κατά το χρόνο της αιτιολογημένης γνώμης της 7ης Νοεμβρίου 1980 που απευθύνθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο κατ' εφαρμογή του άρθρου 169 της συνθήκης. Όμως, μετά την ημερομηνία αυτή η νομοθεσία τροπο-

ποιήθηκε στη Βόρεια Ιρλανδία με κανονιστικές αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 1981 (S.R. 1981, αριθ. 233 και 234) που ίσχυσαν από τις 31 Ιουλίου 1981. Η ρύθμιση αυτή αντικατέστησε την απόλυτη απαγόρευση της πωλήσεως γάλακτος και ανθογάλακτος UHT στη Βόρεια Ιρλανδία, με ένα σύστημα, βάσει του οποίου η πώληση αυτή επιτρέπεται μόνο εφόσον τα εν λόγω προϊόντα έχουν παραχθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ρυθμίσεως που ισχύει στη Βόρεια Ιρλανδία. Με την απάντησή της η Επιτροπή ζήτησε να επεκταθεί η διαπίστωση της παραβάσεως ώστε να καλύψει και τη νέα αυτή ρύθμιση. Πρέπει να εξεταστεί αν το αίτημα αυτό είναι παραδεκτό.

6 Όπως έχει δεχθεί το Δικαστήριο με απόφαση της 25ης Σεπτεμβρίου 1979 (Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας, 232/78, ECR σ. 2729), ναι μεν το άρθρο 42 του κανονισμού διαδικασίας επιτρέπει την προβολή νέων ισχυρισμών υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι διάδικοι δεν μπορούν όμως κατά τη διάρκεια της δίκης να μεταβάλουν αυτό τούτο το αντικείμενο της διαφοράς. Επομένως, το βάσιμο της προσφυγής πρέπει να εξεταστεί αποκλειστικά ενόψει των αιτημάτων που περιέχονται στο δικόγραφο της προσφυγής. Επί πλέον, στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως που ασκεί η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 169 της συνθήκης το έγγραφο που απευθύνει το όργανο αυτό προς το κράτος μέλος καλώντας το να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του και, στη συνέχεια, η αιτιολογημένη γνώμη που διατυπώνει η Επιτροπή οριοθετούν το αντικείμενο της διαφοράς, το οποίο, επομένως, δεν μπορεί πλέον να διευρυνθεί. Πράγματι, η δυνατότητα του συγκεκριμένου κράτους μέλους να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του αποτελεί, ακόμα και αν αποφασίσει να μη κάνει χρήση, συσιαστική εγγύηση, ηθελημένη από τη συνθήκη, η δε τήρησή της συνιστά συσιώδη τύπο για τη νομιμότητα της διαδικασίας βάσει του άρθρου 169.

7 Επομένως, τα νέα αιτήματα που υπέβαλε η Επιτροπή με την απάντησή της, τα οποία αναφέρονται στη ρύθμιση του 1981 στη Βόρεια Ιρλανδία, είναι απαράδεκτα. Δεδομένου, όμως, ότι η Επιτροπή δεν παραιτήθηκε ρητά από τα προηγούμενα αιτήματά της, τα αιτήματα αυτά είναι παραδεκτά εφόσον αναφέρονται, προς στήριξη της προβαλλόμενης παραβάσεως, στη ρύθμιση που ίσχυε στη Βόρεια Ιρλανδία κατά το χρόνο της αιτιολογημένης γνώμης.

Επί του βάσιμου της προσφυγής

1. Όσον αφορά το σύνολο των αμφισβητουμένων μέτρων

8 Το Ηνωμένο Βασίλειο προβάλλει ότι, ελλείψει κοινής ρυθμίσεως, εναπόκειται στα κράτη μέλη να ρυθμίζουν όλα τα ζητήματα τα σχετικά με την παραγωγή και την εμπορία του γάλακτος στο έδαφός τους και ότι, συνεπώς, οι αμφισβητούμενες εθνικές διατάξεις που αφορούν το γάλα και το ανθόγαλα UHT δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της συνθήκης. Η άποψη αυτή είναι απορριπτέα. Η έλλειψη κοινής ρυθμίσεως ή οδηγιών εναρμονίσεως όσον αφορά την παραγωγή ή την εμπορία ενός προϊόντος δεν αρκεί για να αποκλεισθεί το προϊόν αυτό από το πεδίο εφαρμογής της απαγορεύσεως του άρθρου 30 της συνθήκης. Η απαγόρευση των μέτρων ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς αφορά πράγματι κάθε εμπορική ρύθμιση των κρατών μελών ικανή να φέρει εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο αμέσως ή εμμέσως, ρύθμιση που το εμποδίζει πραγματικά ή που μπορεί να το εμποδίσει.

2. Όσον αφορά την προϋπόθεση ειδικής άδειας εισαγωγής

9 Το Δικαστήριο έχει ήδη δεχθεί ότι το άρθρο 30 αποκλείει την εφαρμογή, στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, εθνικών ρυθμίσεων που απαιτούν, έστω και τελείως τυπικά, άδειες εισαγωγής ή κάθε άλλη παρόμοια διαδικασία.

10 Το Ηνωμένο Βασίλειο προβάλλει ότι υπάρχει μεγάλη ελαστικότητα στη χορήγηση αυτών των αδειών εισαγωγής. Το Δικαστήριο, όμως, δέχεται κατά πάγιο τρόπο (απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 1978, van Tiggele, 82/77 ECR σ. 25· απόφαση της 19ης Φεβρουαρίου 1981, Keldermann 130/80, Συλλογή 1981, σ. 527) ότι ένα μέτρο που εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 30 της συνθήκης δεν διαφεύγει από την απαγόρευση αυτή από μόνο το γεγονός ότι η αρμόδια αρχή διαθέτει διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την εφαρμογή του μέτρου αυτού. Η ελεύθερη κυκλοφορία αποτελεί δικαίωμα, η άσκηση του οποίου δεν μπορεί να εξαρτάται από τη διακριτική ευχέρεια ή την ανοχή των εθνικών αρχών.

11 Από τα ανωτέρω έπεται ότι το σύστημα αδειών εισαγωγής που θέσπισε το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί περιορισμό των εισαγωγών, ο οποίος απαγορεύεται από το άρθρο 30 της συνθήκης.

12 Πρέπει, εν τούτοις, να εξεταστεί αν οι διατάξεις αυτές, αν και αποτελούν μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς, επιτρέπονται δυνάμει του άρθρου 36 της συνθήκης που προβλέπει ότι οι διατάξεις του άρθρου 30 δεν αντιτίθενται στις απαγορεύσεις ή στους περιορισμούς εισαγωγών που δικαιολογούνται ιδίως από λόγους προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων.

13 Το άρθρο αυτό αποτελεί εξαίρεση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και, επομένως, πρέπει να ερμηνεύεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα αποτελέσματά του να μην υπερβαίνουν το μέτρο που είναι αναγκαίο για την προστασία των συμφερόντων που επιδιώκει να εξασφαλίσει.

14 Κατά την Επιτροπή, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι οι άδειες εισαγωγής αντιβαίνουν εν πάση περιπτώσει στο άρθρο 30 της συνθήκης και δεν καλύπτονται από την εξαίρεση του άρθρου 36. Σχετικά, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ενώ η, έστω και τυπική, προϋπόθεση άδειας αντιβαίνει στο άρθρο 30 της συνθήκης, δεν έπεται κατ' ανάγκη ότι ένα μέτρο του είδους αυτού δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να δικαιολογηθεί βάσει του άρθρου 36. Πρέπει, επομένως, να εξεταστούν οι ισχυρισμοί που προβάλλει το Ηνωμένο Βασίλειο.

15 Σχετικά, το Ηνωμένο Βασίλειο προβάλλει, πρώτον, ότι το σύστημα ειδικών αδειών εισαγωγής που θέσπισε, επιτρέπει την επιβολή προϋποθέσεων για τη θερμική επεξεργασία του εισαγόμενου γάλακτος που ποικίλλουν ανάλογα με την κατάσταση που επικρατεί στη χώρα εξαγωγής, όσον αφορά τις επιζωοτίες (μεγαλύτερη ή μικρότερη θερμική επεξεργασία ανάλογα με το χρόνο που έχει παρέλθει από την τελευταία επιζωοτία αφθώδους πυρετού). Το Ηνωμένο Βασίλειο τονίζει επίσης ότι τα ζώα που έχουν προσβληθεί από αφθώδη πυρετό μπορούν να παράγουν μολυσμένο γάλα πριν εμφανιστούν τα εξωτερικά συμπτώματα της ασθένειας και πριν η εκδήλωση της επιζωοτίας γίνει γνωστή στις υγειονομικές αρχές. Οι άδειες εισαγωγής θα χορηγούνταν τότε κανονικά και το γάλα, που θα είχε υποβληθεί σε επεξεργασία ανεπαρκή για την εξουδετέρωση του ιού, θα μπορούσε να βρίσκεται ήδη υπό διαμετακόμιση ή μάλιστα να έχει εισαχθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο πριν από τη διάγνωση της ασθένειας. Είναι συνεπώς, αναγκαίο, να έχουν τη δυνατότητα οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου, μόλις πληροφορηθούν για την κατάσταση από τη χώρα εξαγωγής, να εντοπίζουν τις μολυσμένες παρτίδες και να τις καταστρέφουν πριν φθάσουν στην αγορά. Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, μόνο ένα σύστημα ειδικών αδειών, που επιτρέπει τον εντοπισμό και την παρακολούθηση των παρτίδων του εισαγόμενου γάλακτος, ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή.

16 Ναι μεν η προστασία της υγείας των ζώων είναι μία από τις φροντίδες που δικαιολογούν την εφαρμογή του άρθρου 36, πλην όμως πρέπει να ερευνηθεί αν ο μηχανισμός που χρησιμοποιεί εν προκειμένω το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί μέτρο δυσανάλογο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, λόγω του ότι είναι ενδεχομένως δυνατό να επιτευχθεί το ίδιο αποτέλεσμα με μέτρα λιγότερο περιοριστικά ή, αντιστρόφως, λαμβανομένων υπόψη των τεχνικών ζητημάτων που αναφέρθηκαν προηγουμένως, αν ένα τέτοιο σύστημα είναι αναγκαίο και, επομένως, δικαιολογημένο δυνάμει του άρθρου 36.

17 Σχετικά με το θέμα αυτό μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι πληροφορίες διοικητικής και υγειονομικής φύσεως που συλλέγουν οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου κατά την εξέταση των αιτήσεων για άδεια εισαγωγής που υποβάλλουν οι εισαγωγείς παρουσιάζουν αναμφισβήτητη χρησιμότητα για την επίτευξη του παραπάνω στόχου της προστασίας της υγείας των ζώων αν οι αρμόδιες υπηρεσίες τις συγκεντρώσουν και τις αξιοποιήσουν κατάλληλα.

18 Αν και το Ηνωμένο Βασίλειο υποστήριξε κατά την προφορική διαδικασία ότι η τρέχουσα διοικητική πρακτική επιτρέπει την ταχεία και αυτόματη έκδοση των αδειών, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ένα σύστημα που απαιτεί τη χορήγηση αδειών από τις διοικητικές αρχές συνεπάγεται κατ' ανάγκη την άσκηση κάποιας διακριτικής ευχέρειας και δημιουργεί νομική αβεβαιότητα για τους επιχειρηματίες. Από το σύστημα αυτό προκύπτει, για το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ένα εμπόδιο που θα μπορούσε εν προκειμένω να εξαλειφθεί, χωρίς να μειωθεί η αποτελεσματικότητα της προστασίας της υγείας των ζώων και χωρίς να καταστεί επαχθέστερη η διοικητική ή οικονομική επιβάρυνση, την οποία συνεπάγεται η επιδίωξη του σκοπού αυτού. Για την επίτευξη αυτού του αποτελέσματος, θα αρκούσε να παύσουν οι αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου να δίνουν άδειες εισαγωγής και να περιοριστούν στη συλλογή των πληροφοριών που τους είναι χρήσιμες, πχ. μέσω δηλώσεων που υπογράφονται από τους εισαγωγείς και συνοδεύονται ενδεχομένως, από κατάλληλα πιστοποιητικά.

19 Από τις παραπάνω σκέψεις προκύπτει ότι στην προκειμένη υπόθεση η απαίτηση αδειών εισαγωγής, ασυμβίβαστη προς το άρθρο 30 της συνθήκης, δεν καλύπτεται από την εξαίρεση του άρθρου 36.

3. Όσον αφορά το σύστημα των αδειών διανομής και της επιβαλλόμενης υποχρεώσεως να συσκευάζεται το εισαγόμενο γάλα UHT στο Ηνωμένο Βασίλειο.

20 Δεν αμφισβητείται ότι η ρύθμιση που εξετάστηκε παραπάνω, η οποία επιβάλλει την υποχρέωση επιτόπιας συσκευασίας του εισαγόμενου στο Ηνωμένο Βασίλειο γάλακτος UHT, συνεπάγεται, από τη φύση της, την υποχρέωση νέας επεξεργασίας αυτού του γάλακτος, δεδομένου ότι είναι τεχνικώς αδύνατο να ανοιχθούν οι συσκευασίες και να ξανασυσκευαστεί το γάλα UHT, χωρίς να χάσει τα χαρακτηριστικά του γάλακτος που έχει υποβληθεί σε επεξεργασία «πολύ υψηλής θερμοκρασίας» (UHT).

21 Επομένως, η υποχρέωση να υποβληθεί το προϊόν αυτό σε δεύτερη θερμική επεξεργασία προκαλεί καθυστερήσεις στον κύκλο της εμπορίας, συνεπάγεται σημαντικά έξοδα σε βάρος του εισαγωγέα και, επί πλέον, είναι ικανή να μειώσει τις οργανοληπτικές ιδιότητες του γάλακτος. Η υποχρέωση αυτή νέας επεξεργασίας και νέας συσκευασίας ισοδυναμεί στην πραγματικότητα, λόγω των οικονομικών της αποτελεσμάτων, με πλήρη απαγόρευση εισαγωγής, όπως αναγνωρίζει ρητά η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Επομένως, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι, επειδή το αμφισβητούμενο μέτρο εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο στα εγχώρια και στα εισαγόμενα προϊόντα, δεν δημιουργεί διακρίσεις, άρα δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της συνθήκης.

22 Το Δικαστήριο συνάγει το συμπέρασμα ότι το σύστημα των αδειών διανομής που θέσπισε το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, απαγορευόμενο από το άρθρο 30 της συνθήκης.

23 Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου προβάλλει εντούτοις ότι κατά το παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου μόνο η απαγόρευση αυτή είναι ικανή να προστατεύσει αποτελεσματικά την υγεία των καταναλωτών και, επομένως, είναι δικαιολογημένη βάσει του άρθρου 36.

24 Το Ηνωμένο Βασίλειο θεμελιώνει την άποψη αυτή κυρίως στη διαφορά των νομοθεσιών των διαφόρων κρατών μελών στον τομέα της παραγωγής και της επεξεργασίας του γάλακτος UHT, στις διαφορές όσον αφορά τις λεπτομέρειες εφαρμογής των διαφορετικών αυτών νομοθεσιών και στο ότι αδυνατεί να

ελέγξει ολόκληρο τον κύκλο παραγωγής του γάλακτος UHT στα άλλα κράτη μέλη από τη συγκέντρωση στο αγρόκτημα μέχρι τη συσκευασία και τη διανομή. Έτσι, ισχυρίζεται ότι ο έλεγχος αυτός είναι απαραίτητος προκειμένου να καταστεί βέβαιο ότι το παραγόμενο γάλα δεν είναι μολυσμένο από βακτηρίδια ή ιούς.

25 Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά. Πρώτον, όπως προκύπτει από τη δικογραφία και ιδίως από τις απαντήσεις της Επιτροπής στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου, οι προβαλλόμενες διαφορές των νομοθεσιών των διαφόρων κρατών μελών είναι στην πραγματικότητα περιορισμένες. Πράγματι, δυνάμει των διαφόρων νομοθεσιών, κανονιστικών ρυθμίσεων ή της ακολουθούμενης διοικητικής πρακτικής, η παραγωγή γάλακτος UHT στα διάφορα κράτη μέλη γίνεται σύμφωνα με κανόνες πολύ παραπλήσιους. Αφενός, δηλαδή, με θερμική επεξεργασία που γίνεται υπό παρόμοιες συνθήκες θερμοκρασίας και επί σύντομα χρονικά διαστήματα και, αφετέρου, με συσκευασία κατά τρόπο ασηπτικό σε δοχεία αποστειρωμένα και ερμητικά κλειστά.

26 Δεύτερον, όπως προκύπτει από την ανάλυση των επιστημονικών και τεχνικών εγγράφων που προσκομίστηκαν από τους διαδίκους στο Δικαστήριο για εξέταση, το γάλα UHT παράγεται στα διάφορα κράτη μέλη με μηχανήματα που έχουν κατασκευαστεί από πολύ μικρό αριθμό κατασκευαστών βάσει παρεμφερών τεχνικών χαρακτηριστικών και καθώς υποβάλλεται το γάλα αυτό στους ίδιους ελέγχους, εμφανίζει παρόμοιες ιδιότητες από υγειονομικής σκοπιάς.

27 Τρίτον, αυτά τα ίδια τα χαρακτηριστικά του γάλακτος UHT, που μπορεί να διατηρηθεί επί μακρό χρόνο σε συνήθη θερμοκρασία, καθιστούν περιττή την ανάγκη ελέγχου ολόκληρου του κύκλου παραγωγής αυτού του γάλακτος, εφόσον λαμβάνονται οι αναγκαίες προφυλάξεις κατά τη θερμική επεξεργασία.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Ηνωμένο Βασίλειο θα μπορούσε, στη μέριμνά του για την προστασία της ανθρώπινης υγείας, να εξασφαλίζει εχέγγυα ισοδύναμα προς εκείνα που έχει καθορίσει για την εγχώρια παραγωγή γάλακτος UHT, χωρίς να προσφύγει στο μέτρο, το οποίο επέλεξε και το οποίο ισοδυναμεί προς πλήρη απαγόρευση των εισαγωγών.

29 Προς το σκοπό αυτό, το Ηνωμένο Βασίλειο δικαιούται να καθορίσει τις αντικειμενικές προϋποθέσεις που θεωρεί ότι πρέπει να πληρούνται όσον αφορά την ποιότητα του γάλακτος πριν από την επεξεργασία, καθώς επίσης και τον τρόπο επεξεργασίας και συσκευασίας του γάλακτος UHT που διατίθεται προς πώληση στο έδαφός του, ανεξαρτήτως προελεύσεως. Το Ηνωμένο Βασίλειο θα μπορούσε επίσης να απαιτήσει, να ανταποκρίνεται το εισαγόμενο γάλα UHT στους κατ' αυτό τον τρόπο καθοριζόμενους κανόνες, φροντίζοντας πάντως να μην υπερβαίνει το απολύτως αναγκαίο για την προστασία της υγείας των καταναλωτών. Θα είχε δε την ευχέρεια να βεβαιώνεται για την τήρηση αυτών των απαιτήσεων, ζητώντας από τους εισαγωγείς να προσκομίζουν πιστοποιητικά που εκδίδουν για το σκοπό αυτό οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών εξαγωγής.

30 Όπως ορθά παρατηρεί η γαλλική κυβέρνηση στην παρέμβασή της προς υποστήριξη της προσφυγής της Επιτροπής το Δικαστήριο δέχεται παγίως (απόφαση της 20ής Μαΐου 1976, A. De Peijper, 104/75, ECR σ. 613· απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 1979, Denkavit Futtermittel, 251/78, ECR σ. 3369) ότι όταν η συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών επιτρέπει τη διευκόλυνση και την απλοποίηση των ελέγχων που διεξάγονται στα σύνορα, οι επιφορτισμένες με τους υγειονομικούς ελέγχους αρχές οφείλουν να εξετάζουν αν τα αποδεικτικά έγγραφα που χορηγούνται στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής δημιουργούν τεκμήριο ότι τα εισαγόμενα εμπορεύματα πληρούν τις απαιτήσεις της εθνικής υγειονομικής νομοθεσίας επιτρέποντας έτσι την απλοποίηση των ελέγχων που διεξάγονται επί των εισαγωγών. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι, στην περίπτωση του γάλακτος UHT, πληρούνται οι προϋποθέσεις δημιουργίας τεκμηρίου ότι τα στοιχεία που αναφέρονται στα πιστοποιητικά αυτά είναι ακριβή.

31 Πάντως, η αναγκαία αυτή συνεργασία δεν αποκλείει τη δυνατότητα των βρετανικών αρχών να διεξάγουν δειγματοληπτικούς ελέγχους προκειμένου να βεβαιώνονται για την τήρηση των κανόνων που έχουν καθορίσει ούτε τη δυνατότητα να αρνούνται την είσοδο των παρτίδων, για τις οποίες διαπιστώνεται ότι δεν πληρούν τους κανόνες αυτούς.

32 Σημειωτέον, τέλος, ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει δεχθεί την εισαγωγή στο έδαφός του ανθογάλακτος UHT και αρωματισμένου γάλακτος UHT, χωρίς να απαιτεί δεύτερη επεξεργασία, ενώ τα προϊόντα αυτά, σύμφωνα με το δικό του

συλλογισμό, ενέχουν θεωρητικά τους ίδιους κινδύνους για την υγεία των ανθρώπων, ανεξαρτήτως των εισαγομένων ποσοτήτων. Δεν αποδείχτηκε δε ότι οι εισαγωγές αυτές έβλαψαν καθόλου τη δημόσια υγεία.

33 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το σύστημα των αδειών διανομής συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των γαλακτοκομικών προϊόντων, δυσανάλογο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, επομένως δεν δικαιολογείται βάσει του άρθρου 36 της συνθήκης.

4. Όσον αφορά την πλήρη απαγόρευση της πωλήσεως γάλακτος και ανθογάλακτος UHT στη Βόρεια Ιρλανδία μέχρι τις 31 Ιουλίου 1981.

34 Η επίδικη νομοθεσία περιλαμβάνει πλήρη απαγόρευση των εισαγωγών προς πώληση και, επομένως, αποτελεί περιορισμό του εμπορίου, ο οποίος απαγορεύεται από το άρθρο 30 της συνθήκης.

35 Δεν αποδείχθηκε ούτε καν προβλήθηκε ότι η ρύθμιση αυτή υπαγορεύεται από τη φροντίδα της προστασίας της δημόσιας υγείας. Επομένως δεν δικαιολογείται βάσει του άρθρου 36 της συνθήκης.

36 Πρέπει επομένως να γίνει δεκτό ότι, θεσπίζοντας τα διάφορα προαναφερθέντα μέτρα περί εισαγωγής, συσκευασίας και εμπορίας του γάλακτος UHT, το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 30 και 36 της συνθήκης ΕΟΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

37 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2 του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ηττήθηκε πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων και των εξόδων, στα οποία υποβλήθηκε η παρεμβαίνουσα.

Διά ταύτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνει και αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει ως απαράδεκτα τα αιτήματα της Επιτροπής κατά το μέρος που αφορούν τη νέα νομοθεσία, η οποία ισχύει στη Βόρεια Ιρλανδία από την 31η Ιουλίου 1981 (S.R. 1981 αριθ. 233 και 234).**

2) **Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ υποβάλλοντας σε σύστημα προηγούμενης και ατομικής άδειας τις εισαγωγές στο έδαφός του του γάλακτος και ανθογάλακτος που έχουν υποστεί θερμική επεξεργασία με τη μέθοδο «πολύ υψηλής θερμοκρασίας» (UHT) στο έδαφος των άλλων κρατών μελών.**

3) **Το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ υποβάλλοντας τη διανομή στην Αγγλία, Ουαλία και Σκοτία του γάλακτος UHT που εισάγεται από τα άλλα κράτη μέλη σε σύστημα που συνεπάγεται νέα θερμική επεξεργασία και συσκευασία του γάλακτος αυτού.**

4) **Το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 30 της συνθήκης ΕΟΚ απαγορεύοντας κάθε πώληση γάλακτος ή ανθογάλακτος UHT στη Βόρεια Ιρλανδία μέχρι της ενάρξεως της ισχύος των νέων κανονιστικών αποφάσεων περί γάλακτος που θεσπίστηκαν το 1981 (S.R. 1981 αριθ. 233 και 234).**

5) **Καταδικάζει το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας στα δικαστικά έξοδα.**

Mertens de Wilmars Pescatore O'Keeffe Everling

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due Galmot

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Φεβρουαρίου 1983.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars